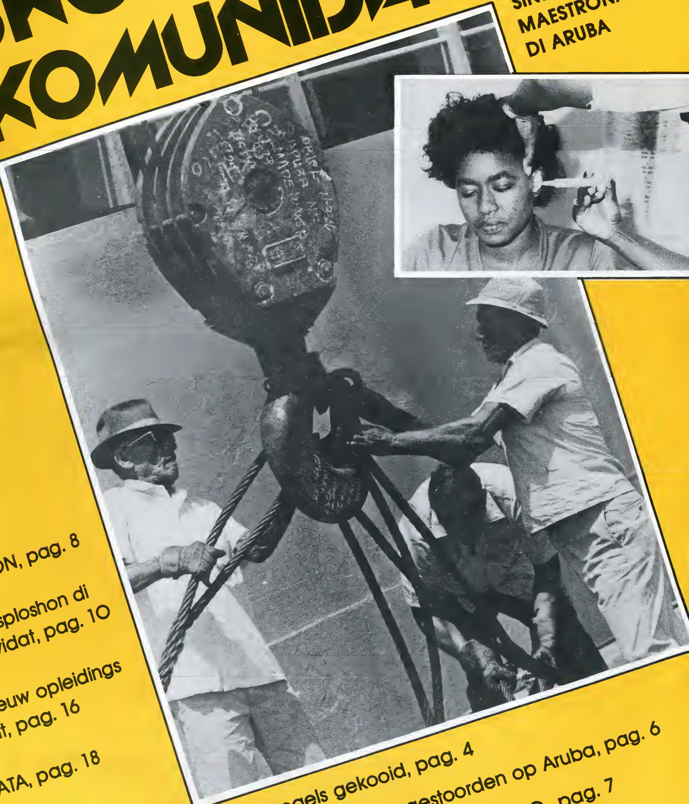
aña 13
no. 1
januari 1982

SKOL & KOMUNIDAT

SIMAR
SINDIKATO DI MAESTRONAN DI ARUBA

redaktie: c. tromp, r. oomen, h. oplaat, q. maduro en l. emerencia.
redaktie-adres: kantoor simar, sabana blanco 36.
bank skol & komunidat: a.b.n., banknr. .47.886.
layout en fotografie: r. de graaff.
drukker: vad.

simar, sindikato di maestronan di aruba, sabana blanco 36, pob 582, oranjestad, tel. 24219.
bestuur: madonna stephens, voorz.; carla kelkboom, sekr.; henk weustink, vice-voorz.; mercedes van der hans-orman, 1e penningm.; arturo oduber, comm.
sekretaresse kant.: mevr. f. alexander.
bank simar: banco barclays antiliano v-224-1, a.b.n. 31.47.290.

skol
&
komunidat

aña 13 - no. 1
januari 1982

sindikato di maestronan di aruba

PREISNAN PA ABONO RIBA SKOL & KOMUNIDAT PA AÑA 1982 (10 NUMERO)

- [ ] antias naf. 27,50
- [ ] hulanda ku bapor naf. 27,50
- [ ] hulanda ku avion naf. 45,—
- [ ] otro paisnan ku bapor naf. 27,50

nomber: ....
....
adres: ....
....

manda un chèk of deposita plaka riba kuenta bankario a.b.n. nr. 31.47.886.
manda e formulario aki pa:
skol & komunidat,
herman gorterstraat 16, aruba, n.a.

VAN HET BESTUUR

Een terugblik

In dit eerste nummer allereerst aan al onze leden van harte een gelukkig 1982 toegewenst. Het moet ons van het hart dat wij ons bij het uiten van deze wens in alle ernst afvragen in hoeverre dit een loze kreet aan het worden is.
Een jaar geleden stuurden de bonden van de ACSICOM o.a: aan hun leden een nieuwjaarskaart die de moeilijke tijden symboliseerde. Deze kaart heeft veel stof doen opwaaien en werd door bepaalde mensen niet bar en door anderen absoluut niet op prijs gesteld.
Als wij terugkijken op hetgeen 1981 ons gebracht heeft, dan getuigde de ACSICOM-kaart echter wel van een vooruitziende blik, gegeven het feit dat bij het opmaken van de

balans over '81 deze duidelijk doorslaat naar de negatieve zijde.
Het jaar begon met akties van de MTS-leerkrachten omdat op redelijke basis geen oplossing gevonden kon worden voor hun problemen. Toen bij het B.C. nog steeds geen gehoor gevonden kon worden ter oplossing van het konflikt gingen half januari de akties over in een totale staking op de MTS.
Deze staking heeft zich 2 maanden lang voortgesleept. In de laatste week gaven de leerkrachten werkzaam bij andere takken van onderwijs hun volledige steun door eveneens het werk neer te leggen.
Op 8 maart werd uiteindelijk een protocol getekend, welk protocol in december nog steeds niet geheel is uitgevoerd.
In alle redelijkheid een regeling treffen voor het inhouden van het salaris over de gestaakte dagen bleek niet mogelijk. Alles moest in één klap eraf en dit geschiedde in de vakantiemaand. E.e.a. heette het nieuwe beleid van het Bestuurscollege te zijn.
Na de SEPA-staking bij de Haven- en Loodsdienst in november bleek een uitermate gunstige regeling wel mogelijk. Wij gunnen het onze SEPA-broeders van harte en bedenken ons tezelfdertijd dat wij de plank niet ver mis sloegen toen wij in ons eigen geval represailles vermoedden.
Het kongres Lichamelijke Opvoeding is vakkundig de grond ingeboord, nadat hier heel hard aan gewerkt is.
Het studie-weekend georganiseerd door de APA ter bespreking van het IKOL-rapport werd van overheidswege (eilandl) niet de moeite waard gevonden.
En tóch hoor je dat er vanuit de leerkrachten zelf niets komt. Samenwerking tussen Departement van Onderwijs en het Eilandgebied in het belang van ons onderwijs blijkt een onmogelijke zaak, waarbij het niets uitmaakt welke gedeputeerde er nu zit.

In het bestuurskantoor (laatste stakingsdag).

Op deze manier wordt het het Departement onmogelijk gemaakt haar taak naar behoren uit te voeren en van de zijde van het Eilandgebied wordt inmiddels niet veel gedaan; die mist immers de kompetentie op bepaalde terreinen.
Op staatkundig gebied zijn we nog steeds even ver. De hele Ronde Tafel Conferentie is voor niets gebleken en dientengevolge het werk vooraf door de KWG eveneens.
Inmiddels laait de polarisatie tussen de bevolkingen — ingegeven door de politici — steeds hoger op en wordt het vacuüm waarin we terecht zullen komen steeds duidelijker zichtbaar.
O.i. zouden de bonden nu meer dan ooit samen moeten werken. Tot nog toe is dat geen haalbare kaart geweest en wij blijven van mening dat dat mede te danken is aan de rol die de CLAT speelt, niet alleen hier, maar ook op Curaçao.
Ook de interne participatie van de leden laat alles te wensen over. Blijkbaar heeft voor veel leden de vakbond niet voldoende status. Men wil lid worden en kontributie betalen en daar houdt het voor velen (teveel!) mee op. Tijdens de staking konden wij waar het

de participatie van de leden betrof absoluut niet klagen en het was goed te weten dat toen puntje bij paaltje kwam je je gerugge-steund kon voelen.
Het gaat echter ook om het werk van dag tot dag.
Het is inmiddels duidelijk op welk terrein men de onafhankelijkheid voorbereidt en het is eveneens duidelijk dat in dit hele proces de mens vergeten wordt.
Vandaar dat sterke bonden zo'n noodzaak zijn om o.a. in deze het nodige tegenwicht te bieden.
Bovenstaande is zomaar een greep, maar u zult het met ons eens zijn dat het niet veel reden geeft tot optimisme voor 1982.

Enkele ontwikkelingen

De SIMAR heeft in het verleden meermalen gesteld dat er van veranderingen in het onderwijs weinig te merken is. Welnu, wij moeten tot ons genoegen vaststellen, dat er toch wel enig schot in de zaak zit en, hoewel wij datgene wat er gaande is, niet altijd even positief kunnen waarderen, geeft het toch goede hoop voor de toekomst.

De APA

Direktie en docenten zijn bezig met een evaluatie van de opleiding en met het ontwikkelen en uitwerken van ideeën voor een toekomstige struktuur van de opleiding. Dit gebeurt in samenwerking met de APK (Akademia Pedagógiko di Korsou).
Wij hopen dat van de zijde van de Overheid terdege rekening gehouden wordt met de inbreng van de docenten. Zij zijn per slot van rekening degenen die de opleiding het beste kennen en die aan de verwezenlijking van wat voor nieuwe struktuur dan ook zullen moeten werken.

De ETAO

Ook binnen deze tak van onderwijs zijn er bepaalde ontwikkelingen gaande. De ETAO leidt op voor beroepen van dienstverlenende en administratieve aard. Het omvat een driejarige basisopleiding gevolgd door voortgezette opleidingen:
Kantooropleiding (administratieve richting, administratieve richting en sekretariële richting (1 jaar);
Winkelopleiding.
Er bestaan vergevorderde plannen om een ETAO nieuwe stijl op te zetten. De voortgezette opleidingen en de driejarige basisperiode worden geïnkorporeerd tot een vierjarige ETAO-opleiding. Het eindexamen na de driejarige periode komt te vervallen.
De aangeboden voortgezette opleidingen worden uitgebreid met een opleiding gericht op beroepen in de toeristische sektor. Halverwege het derde jaar kiest de leerling voor een bepaalde richting.

Het huishoudonderwijs

Bij het huishoudonderwijs worden de mogelijkheden bekeken om te komen tot een vorm van middelbaar beroepsonderwijs. Er bestaan al een aantal vervolgopleidingen. De mogelijkheden tot uitbreiding wordt bekeken. Het ligt in de bedoeling om de vervolgopleidingen te concentreren op Paso Sigur te Noord. Hoe de uiteindelijke vorm zal worden is nog niet duidelijk. Begin 1982 komt er een nota uit die hopelijk meer duidelijkheid zal verschaffen.

Mavo

Het MAVO moet noodgedwongen tot veranderingen overgaan door de ontwikkelingen bij het MAVO in Nederland. De driejarige en vierjarige MAVO moeten daar plaatsmaken voor de geïntegreerde vierjarige MAVO die aan alle MAVO-leerlingen de mogelijkheid biedt om per vak op twee niveaus af te studeren.
Deze veranderingen zijn niet slechts technisch-organisatorisch, maar zeker ook inhoudelijk, hoewel dit laatste voor een groot deel zal afhangen van de inzet en kunde van de leerkrachten en van de bereidwilligheid van de overheid om een meer individualiserende aanpak mogelijk te maken.
Op de Nederlandse Antillen is inmiddels de beslissing gevallen om v.w.b. het MAVO af te haken. Dit gebeurt echter niet abrupt. Volgens het Departement van Onderwijs worden de Nederlandse examens aangehouden tot 1985.
Slechts voor handel zullen er op korte termijn voorzieningen getroffen moeten worden omdat het steeds moeilijker wordt het Nederlandse programma te blijven volgen.
Het ligt in de bedoeling begin '82 met een bijscholingskursus voor de leerkrachten handel te beginnen. De kursus zal anderhalf jaar duren. Na 1985 gaan de Antillen zelf examens oude stijl maken, totdat er besloten wordt wat er met het MAVO gaat gebeuren.
Deze informaties van het Departement hebben niet erg veel duidelijkheid gebracht. Dat er geen ingrijpende veranderingen kunnen plaatsvinden van de ene dag op de andere is begrijpelijk. Dat we op dezelfde voet blijven voortsukkelen is moeilijk te vatten. Wie geeft ons de garantie dat de Nederlandse examens hetzelfde zullen blijven (gebaseerd op de leerstof die nu gebruikt wordt)? Immers inhoudelijke veranderingen zullen hoe dan ook weerspiegeld worden in de examens.
Impliceert afhaken niet het zoeken naar nieuwe wegen? Veranderingen binnen het MAVO — en die zullen vroeg of laat moeten komen — houden in, het evalueren van het hele voortgezet onderwijs, maar daar wordt met geen woord over gerept.
Aan het begin van dit artikel hebben wij gesteld verheugd te zijn over het feit dat er iets gaande is in het onderwijs. Echter het moet ons van het hart dat de koördinatie zoek is. Iedere inspekteur is op zijn terrein werkzaam en werkt plannen uit voor zijn schooltype. Zo komt het tenminste op ons over. Het is voor ons zeer de vraag in hoeverre er van inhoudelijke verandering sprake is of zal zijn en in hoeverre de veranderingen ingegeven zijn door het belang van de leerlingen? Wij zijn het ermee eens dat de zwakke leerlingen van de basisschool gedurende een langere periode basisonderwijs krijgen, maar dan moet het programma zodanig zijn dat dit ook mogelijk wordt.

Overleg, inspraak, democratie: holle frasen!

Onder de waaiende bladeren van de palmboom lag hij, kauwend op een stuk brood. De groene fles leeg naast hem. Als je langs hem liep bleef je aan de windzijde. We kenden hem, reeds jaren lang hoorde hij bij dit stukje straat. Soms werd hij opgepakt, maar een dag later lag hij er weer. We waren er aan gewend. De drukte van de maatschappij ging langs hem heen. Hij vond het wel gek dat het steeds drukker werd, maar wat maakte dat nou uit. Dit was zijn boom.
Op een gegeven moment begonnen liefdevolle, sociaal bewogen mensen zich zijn lot aan te trekken, nadat er een foto in een bui- →

tenlands blad was geplaatst waar toevallig ook zijn boom op stond. Hij werd keurig gewassen, kreeg een bed en zelfs op vaste tijden eten. Binnen drie maanden lag hij onherkenbaar schoon gewassen, geschoren en geknipt . . . in zijn kist.

Het algemeen belang dient prioriteit te hebben. Er zijn weinig mensen die dat zullen bestrijden, behalve als toevallig jij de dupe bent en jij jouw leven moet aanpassen aan dat algemeen belang. Gelukkig bestaan er dan altijd nog termen als communicatie, overleg, inspraak en democratie. Maar heb niet het lef een andere mening te hebben dan de bestuurder van de wals van de maatschappij. Als je geluk hebt kun je nog schreeuwend opzij springen. Over de resten van jouw boom wordt gelopen en je dient je er maar bij aan te sluiten, mee te schuifelen over het netjes geëffende pad, of je wil of niet. Misschien heeft men nog wel willen uitleggen waarom juist jouw boom weg moest. Maar als je dat niet begrijpt heb je gewoon pech gehad. Ook de UPA-man wordt gedwongen zich er bij neer te leggen.

Dia 1 di desember ultimo nos hermano-sindikato di maestronan di Korsou, ku antes tabata yama V.L.C., pero ku for di e dia ei ta yama SITEK (Sindikato di Trahadó den Enseñansa na Korsou), a selebra su di dies aña di eksistensia. Skol & Komunidat i Simar un biaha mas ta felisita SITEK ku e echo aki i ta desea SITEK hopi fortalesa i perseveransia den e lucha sindikal pa e añanan benidero.

"De mens is een sociaal wezen. Hij heeft en ontwikkelt zich bij de gratie van andere mensen. Inherent aan het mens zijn dat wil zeggen individu te mogen zijn. Er zit spanning tussen beide wensen. De wens individu te mogen zijn is gericht op de eigen mogelijkheden en het gebruik ervan; de wens erbij te horen is gericht op de anderen en hun wensen, dus hun mogelijkheden. Om constructief deel te kunnen nemen aan het sociale verkeer moeten beide strevingen in redelijke harmonie zijn. Het zal onbevredigend zijn als hij alleen kan deelnemen door rekening te houden met de wensen van anderen, dus door zich te conformeren en het zal onbevredigend zijn als hij alleen rekening kan houden met zijn eigen wensen, lusten en onlusten, omdat het dan tot botsingen leidt".
Uit het rapport van prof. A. M. Roosenburg: Voorlopig advies criminaliteitsbestrijding voor de Nederlandse Antillen.

Toen hij zich begin van dit jaar realiseerde dat zijn vrije leven van losarbeider afgelopen zou zijn, is hij gaan protesteren.

Sinds wanneer kun je een werknemer zomaar tot een ander dienstverband verplichten. Je kunt natuurlijk altijd nee zeggen. Hoe er dan brood op de plank komt is dan het probleem. Heb je dan werkelijk keus?

De UPA-leden hebben tot twee keer een motie van wantrouwen ingediend tegen het oude bestuur. De UPA-leden hebben op 22 juli in Bolivariana het oude bestuur afgezet. Toen de vergadering zou worden geschorst werd nog bij handopsteken aangenomen dat het demissionaire bestuur zich onder geen voorwaarde mocht binden tegenover anderen.

Dit is openbaar gemaakt in de pers. Op 24 augustus werd de overeenkomst getekend tussen het Eilandgebied, de APA, de AHACO (het stuwadoorsbedrijf) en het oude bestuur van de UPA.

De UPA-leden wilden direkt hervatting van de geschorste vergadering. Toen deze niet kwam hebben de leden eind september zelf een ledenvergadering bij elkaar geroepen en

hebben een nieuw bestuur gekozen. Het nieuwe bestuur stelde als eerste eis dat er geen ploegen geleverd zouden worden aan de AHACO, maar alleen aan de leden van de Scheepvaart Vereniging Aruba, nl. de scheepvaartagenten.

De overdracht van de SVA naar de AHACO voor wat betreft de stuwadoorswerkzaamheden, was op 16 september gebeurd. Een konflikt kon dus moeilijk uitblijven. Voor de groene tafel is de vergadering van 22 juli helaas niet genoemd, doordat de relatie tussen enerzijds het afzetten van het oude bestuur en de motie aan het demissionaire bestuur en anderzijds de waarde van de overeenkomst van 24 augustus voor de UPA, niet werd gelegd. Het resultaat kennen we onderhand. Formeel heeft de UPA het spel verkeerd gespeeld en de wals van de maatschappij zal zijn werk doen. Moreel hadden ze gelijk.

De vrije arbeidssituatie, die werd geprefereerd, moet ingeleverd worden voor vaste dienst. De vrije vogels worden gekooid. Tot nu toe heeft nog niemand een zinnig antwoord kunnen geven op de vraag waarom het oude systeem van ploegen bestellen bij de UPA niet meer zou voldoen in de nieuwe havenopzet. Mochten er steekhoudende argumenten op tafel komen wat is er dan tegen een overgangsregeling voor de desbetreffende mensen?

De overlevingskansen van een vrije vogel in een kooitje zijn niet al te groot. Als de havenarbeider zijn vrijheid, die hij in de UPA had willen handhaven kwijt is, zal hij gauw op de keien staan bij de AHACO.

Je creëert dan een groter sociaal probleem. Een arbeider uit een sociaal zwak milieu met een goed inkomen zit dan zonder inkomen. We kunnen niet aan de indruk ontkomen dat het beleid inzake het havenprojekt getuigt van een levensgroot gebrek aan wijsheid. ●

Onderzoek naar gehoorgestoorden op Aruba

"De Stichting heeft ten doel: het lichamelijk, geestelijk, sociaal en materieel welzijn van slechthorenden op Aruba te bevorderen, alsmede het verlenen van elke hulp en bijstand aan slechthorenden, waar zulks naar oordeel van het bestuur der stichting geboden wordt geacht". Aldus luidt artikel 4 van de "Stichting Hulp aan Slechthorenden Aruba", een stichting waar we niet zo veel — afgezien dan van de kwestie 'benoeming hoofd van de school "Scucha Nos" in augustus '80 — van hoorden, maar die ondertussen toch al bijna 10 jaar lang 'geruisloos' veel werk heeft verzet. Sinds 1974 als officiële, rechtspersoonlijkheid bezittende stichting, maar daarvóór reeds enkele jaren als groep vrijwilligers, die zich het lot van de plm. 35 na de Rodehondepidemie (1971) geboren kinderen aantrok.
De handicap waarmee deze kinderen geboren waren, vormde de eigenlijke aanleiding tot het werk van de stichting. Toen de kinderen ongeveer 2 jaar oud waren, heeft de toenmalige k.n.o.-arts ter Rahé de zaak 'naar buiten' gebracht. Een deskundige uit Nijmegen heeft toen een onderzoek ingesteld, een oudercomité werd opgericht en Jan van Leerdam, gediplomeerd doven-onderwijzer, werd erbij gehaald om de verdere aktiviteiten te koördineren.
Het tot nu toe belangrijkste werk van de stichting: het treffen van alle nodige voorbereidingen tot de realisatie van een speciale school voor de gehoorgestoorden, resulteerde in een anti-climax: de stichting *mag* zich nu zelfs niet meer met deze school bemoeien. De politieke intriges die overduidelijk de oorzaken bleken te zijn van de moeilijkheden in 1980, hebben een dusdanige negatieve invloed op het bestuur van de stichting gehad, dat het er een tijdlang op heeft geleken dat de stichting ter ziele zou gaan.

Inventarisatie-projekt

Dat dit echter — gelukkig — niet is gebeurd en men weer met hernieuwd enthousiasme aan het werk is, heeft elke inwoner van Aruba de afgelopen weken kunnen merken. De stichting heeft n.l. een projekt gelanceerd met de bedoeling de voorwaarden te scheppen om aan het aan het begin van dit artikel genoemde doel zo volledig en verantwoord mogelijk te kunnen beantwoorden. Om adekwaat hulp te kunnen bieden aan alle gehoorgestoorden op Aruba, is een algemene inventarisatie van deze mensen onontbeerlijk. Via radio, t.v., pers en de scholen heeft de stichting iedereen die denkt gehoorproblemen te hebben, uitgenodigd om aan het onderzoek deel te nemen. Diegenen die zich opgaven worden de komende 6 maanden thuis opgezocht door een verpleegster, die, m.b.v. een 'screening audiometer' een eerste test afneemt. Indien nodig wordt de persoon daarna nog eens getest, maar nu op het kantoor van de stichting in een geluiddichte kabine. Er wordt dan een klinisch audiogram gemaakt met behulp van een zeer goede audiometer. Nadat al de nodige tests genomen zijn (in sommige gevallen is ook een logopedisch/acopedisch en — vooral bij jonge kinderen — een psychologisch onderzoek noodzakelijk), is dit specifieke projekt voltooid, maar gaat de stichting uiteraard verder met de begeleiding van de 'patiënten'. Deze begeleiding kan bestaan uit het 'aanpassen' van een geschikt gehoorapparaat; de (mede) financiering van zo'n apparaat (ze kosten f. 600,— à f. 700,—); verwijzing naar een k.n.o.-arts (in gevallen waarin het gehoorverlies verholpen kan worden door een operatie), of een logopediste; hulp en bemiddeling betreffende studie of werk; enz.

Kapsterscursus

Wat dit laatste betreft is het goed, dat we ook melding maken van een ander projekt waarmee de stichting juist is gestart, n.l. een kapsterscursus voor slechthorende meisjes. Het doel van dit projekt is om een achttal ernstig slechthorende meisjes (tussen 18 en 30 jaar), die geen of bijna geen opleiding hebben, een zeer praktisch gerichte kapstersopleiding te geven, waarna ze een grotere mate van zelfstandigheid zullen bezitten. De kursus gaat anderhalf jaar duren en zal, evenals het eerstgenoemde inventarisatieprojekt, voor 75% gefinancierd worden door de Nederlandse regering. De stichting zélf zorgt (met geld van donaties e.d. en voor een belangrijk deel door terugstortingen van de vergoedingen die de medewerkers van de projekten ontvangen) voor de resterende 25% (plm. f. 12.000,—). Skol i Komunidat wenst de bestuursleden en andere vrijwillige werkers van de stichting veel sterkte in hun belangrijke werk en hoopt haar lezers t.z.t. te kunnen inlichten over de resultaten van de projekten.
(Mochten er onder u mensen zijn, die verzuimden zichzelf of anderen (bijv. leerlingen) op te geven in december j.l., dan kan men dit alsnog doen. De stichting houdt spreekuur op ***donderdag van 4 tot 6 uur*** in haar kantoor in het 'Lionshuis' tegenover de Eagleclub te Oranjestad).

KONGRES L.O.

Op het allerlaatste moment en om een onverwachte reden is het Kongres L.O. uitgesteld.
De precieze toedracht hiervan is des te interessanter indien de details van het kongres volledig bekend zijn.
Vandaar dat wij nu van de gelegenheid gebruik maken een volledig beeld te geven van idee, inhoud en werkwijze van het kongres.

De zin van het kongres (met zijn specifieke inhoud) werd duidelijk na de resultaten van een enquête, gehouden in april 1980.
Uit deze enquête bleek dat vele onderwijzers het niet optimaal funktioneren van de lessen L.O. wijten aan de afwezigheid van gymnastiekzaal en bewegingsmateriaal.
Aangezien zeker op korte termijn geen oplossing zal worden geboden voor wat betreft de accomodatieproblematiek, meende de werkgroep L.O. dat het zinnig zou zijn de verschillende scholen een pakket materiaal aan te bieden in de vorm van bewegingswijzen, oefenvormen en spelen, die in eenvoudige organisatievormen kunnen worden gedaan, zonder of met heel weinig en simpel (dus goedkoop) materiaal.
Daarbij moest dan rekening worden gehouden met de behoeften van de verschillende typen van onderwijs.
Op grond van deze gedachten kwam het volgende programma tot stand.
Donderdagochtend, 8.00 - 12.30 uur.
Aan de orde komen 4 verschillende fundamentele spelseries, in eerste instantie voor de lagere school en de eerste klassen van het voortgezet onderwijs.
Elke spelserie bestaat uit een kleine tiental spelen die erop gericht zijn een spelgedachte uit te werken van het meest simpele, het eenvoudigst te begrijpen spel (voor de lagere klassen van de lagere school) tot het gecompliceerde eindspel (b.v. softball).
Elk volgend spel in 1 serie is in feite een uitbreiding van het aantal regels, taken voor aanvallende en of verdedigende partij, techniek en taktiek zodat de kinderen geleidelijk en spelenderwijs de finesses van een bepaald eindspel leren..
In de begeleidende map — waarover later meer — wordt niet alleen de methodische lijn aangegeven, maar ook de organisatie van zowel veld als leerlingen allerlei speltechnische en -taktische aanwijzingen.
Deze spelen vinden plaats op de accomodatie van het Colegio Arubano waar deze 4 spelen tegelijkertijd op een beperkt terrein kunnen plaatsvinden, wat voor een snel funktioneren van het toe te passen roulatiesysteem, 4 rondes van elk 1 uur, onmisbaar is.

Donderdagmiddag, 15.00 - 18.30 uur.
Gebruik zal worden gemaakt van de POVA-faciliteiten, waar een rekreatiemiddag wordt gehouden met de bedoeling ideeën te geven voor mogelijkheden voor een schoolsportdag, buitendag, rekreatiedag, regendag, etc.
Zo worden in het zwembad een 4-tal spelen gedaan waarbij de deelnemers *niet hoeven te kunnen zwemmen.*
Op de tennisbanen wordt een 8-tal kleine spelen gedaan en in het paviljoen eveneens een 8-tal spelletjes.
De organisatievorm bij elk evenement is heel verschillend en de spelen zijn zodanig gekozen dat *iedereen* zonder enig probleem kan deelnemen. Hoofdgedachte hierbij is het plezier van de deelnemers aan deze spelen.
Vrijdagochtend, 8.00 - 12.30 uur.
Op basis van hetzelfde roulatiesysteem van donderdagochtend vinden weer op het Colegio Arubano een aantal aktiviteiten plaats, die liggen op het gebied van de ritmische gymnastiek, de gymnastiek, de atletiek en het spel.
Ook hier wordt geen of nauwelijks gebruik gemaakt van materiaal en zijn de gekozen vormen makkelijk toepasbaar op de verschillende typen van onderwijs.

Het wat, waar en waarom

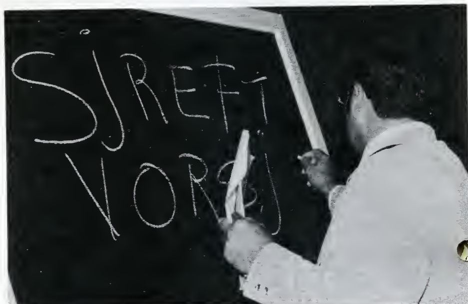
Bij het spelonderdeel wordt niet zozeer één methodische lijn aangegeven maar gaat het meer om het aanbieden van een groot aantal op zichzelf staande spelletjes.
In het atletiekonderdeel komen vooral loopvormen aan de orde die evenals de vormen van ritmische gymnastiek goed toegepast kunnen worden aan het begin van de lessen van L.O.
Centraal bij het onderdeel gymnastiek zal staan het werken met 2- en meertallen, waarbij uitgebreide konditieoefeningen zeker niet zullen ontbreken.
Vrijdagmiddag, 15.00 - 18.30 uur.
Een gedeelte van deze middag zal worden besteed in de J. F. Kennedyschool aan het in groepen discussiëren a.d.h. van lezingen gehouden door:
a. Jerry Gomes, voorzitter van de schoolsportcommissie, die een uiteenzetting zal geven over de grondgedachte achter de schoolsport en plannen voor de toekomst.
b. Roy van Putten, directeur van het Instituto di Deporte, Edukashon Fisiko i Rekreashon, die de funkties en mogelijkheden van het IDEFRE ten aanzien van de L.O. zal aangeven.
Het tweede gedeelte, vanaf 17.00, vindt plaats in de sporthal, waar de deelnemers een zogenaamde bewegingsinstuif te wachten staat. Deze bewegingsinstuif is vooral gericht op het opdoen van meer en veelzijdiger bewegingservaring voor de deelnemers zelf. Na afloop van de bewegingsinstuif wordt een korte turndemonstratie gegeven.
Zaterdagochtend
8.00 uur: verzamelen op POVA/IOWUA, waarna men per bus wordt vervoerd naar het beginpunt van een rooi-oriëntatieloop. Na afloop van deze tocht, om 11.00 uur wordt op het strand voor POVA/IOWUA het programma voortgezet met een aantal strandspelen, waarbij het aksent zal liggen op het lekker met elkaar bezig zijn, speciaal t.b.v. buitendagen en lessen L.O. aan het strand.
12.00 uur: korte algehele evaluatie.
20.00 uur: POVA.
De laatste bevindingen en meningen worden hier uitgewisseld, waarna de (erg) vermoeide ledematen enigszins kunnen bijkomen op de ritmische klanken van een kleine combo en men tijdens de B.B.Q. alvast plannen kan maken voor de inhoud en vormgeving voor een volgend L.O.-kongres.

Aan de hand van dit beknopte programma is te zien
a. dat de variatie in onderwerpen vrij groot is.
b. dat tegemoet wordt gekomen aan de behoeften die er bestaan in de verschillende onderwijstypen, nl. het beschikken over een ruimer pakket eenvoudige, direkt toe te passen, planmatig gerangschikte oefenstof.
Met andere woorden dit L.O.-kongres heeft reeds op zeer korte termijn een grote praktische waarde.

(vervolg op pagina 15)

BABILON

Probablemente den kuminsamento di aña '82 Staten lo trata e "Landsverordening houdende voorschriften met betrekking tot de schrijfwijze van het Papiamentu". E lei aki ta regla un ortografia di papiamento na e sistema fonologiko, pero e ta laga e posibilidat habrí pa e islanan tuma un otro ortografia pasó, manera e lei ta bisa e "landsverordening" aki ta drenta na vigor riba un isla ora "bestuurscollege" di tal isla duna di konose na "gouverneur" ku e ta bai di akuerdo ku e "landsverordening" aki.
Ku otro palabra: por lo pronto Antias linguistikamente lo keda un Babilon, pasó manera nos tur sá, parlamento di Aruba a asepta un ortografia a base etimologiko, di Bonaire nos no sa ainda ki e kier, mientras ku Korsou lo tuma e ortografia fonologiko. Ta mas ku kla ku e situashon aki hamas por ta na benefisio di un bon desaroyo di nos papiamento.

Jossy Mansur en de fonologische spelling.

Viktimanan

For di basta tempo kaba e diskushon tabata konsentrá ront di e pregunta si e ortografia mester ta basá riba karakterístikonan ouditivo of si e mester ta basá riba karakterístikonan di origen di e palabranan.
Den e diskushonnan fuerte tokante e problema aki hopi biaha, voral di banda di Aruba argumentonan irashonal i non-sientifiko a bin padilanti, di manera ku nos por bisa ku mas tanto motibonan emoshonal i politiko (separashon di Korsou) a perkura pa Aruba tin su ortografia etimilogiko. Te asta den su ortografia Aruba kier a distingí su mes di Korsou.
Ku, a konsekuensia di e politika barata aki, e muchanan menos privilegia den nos enseñansa por bira viktima, no tabata i ainda no ta konta. Tur hende sa ku un ortografia fonologiko ta kumbini nos enseñansa hopi mas mihor. Tur e tempo ku bo perde na splika un mucha tur e reglanan mas kompliká di un ortografia etimologiko, por wordo usá hopi mas mihor pa yuda e muchanan ku ta atrasá den e proseso di siñamento na skol.
Tambe un ortografia fonologiko ta duna menos oportunidat pa selekshoná personanan ku ta solisitá por eskrito pa un trabou, solamente riba nan ortografia; algo di kual atrobe esnan menos privilegiá mas tanto ta bira viktima.
Tur argumentonan didaktiko i sosial aki a wordo tirá un banda pa asina un biaha mas kapricho por a sali viktorioso.

Komishon di konsiliashon

E motibonan emoshonal pa kual kuesta loke kuesta, Aruba mester a haya un ortografia distinto di Korsou, klaramente lo tin su konsekuensianan grave pa Aruba tambe: E imprenta di obranan kultural lo bira mas karo, imprenta di bukinan di skol ta bira mas karo, e identidat di bo papiamento ta bira hopi mas debil, papiamento por wordo influensiá mas fasil dor di otro idiomanan, e komunikashon entre e islanan di Antiyas i e union kultural lo mengua mas ainda.

Aparentemente diferente persona a mira e konsekuensianan aki i p'esei, riba inisiativa di e ministro di enseñansa Veeris, un komishon a wordo lantá pa studia si por a yega na un kompromiso entre e dos kamponan, esta esun fonologiko i esun etimologiko. E komishon aki a keda traha na un manera basta sekreto, lokual a keda palabrá entre e miembronan pa asina evita un otro diskushon emoshonal di antemano. E komishon tabata konsistí di 6 persona; 2 pa Boneiro, sr. Booi i sr. B. Antoin; 2 pa Korsou, sr. S. Jonis i sr. E. Muller i 2 pa Aruba sr. R. Todd Dandaré i sr. J. Mansur.
Voral presensia di e ultimo aki pa hopi persona mester ta un sorpresa grandi. Sinembargo el a kopera pa basta tempo te na momento ku el a bolbe kai bek riba sú sistema di implanta su ideanan: El a koi su pen i el a kuminsa tira ku lodo atrobe kontra tur kos ku tin haber ku un ortografia fonologiko i a publika esaki den un editorial di su panfleta dia 9 di februari 1981. Konsekuensia di esaki tabata ku e komishon a spat fe otro, anke ku algun miembro optimista tog a sigui traha pa bin kla ku un proposishon di lei ku tabata inserá un kompromiso entre e punto di bista fonologiko i esun etimologiko.

Pa duna nos lektornan un mihor bista di un k'e otro, nos ta publika awor e ortografia fonologiko, manera e lo wordo tratá den Staten. Despues ta bin e paragrafnan di e proposishon di kompromiso ku ta insera e diferensianan mas prinsipal entre e dos proposhonnan. Di tur dos nos ta koi solamente artikulo 2, ya ku esaki ta esun mas relevante.

E lei di ortografia manda pa Staten

Artikel 2.

De schrijfwijze van het Papiamentu geschiedt met inachtneming van de onderstaande regels:

I. ALFABET

A. a — n (èn)
b (be) — o
c (se) — p (pe)
d (de) — q (kü)
e — r (èr)
f (èf) — s (ès)
g (ge) — t (te)
h (ha) — u
i — v (ve)
j (ye) — w (we)
k (ka) — x (eks)
l (èl) — y (igrèk)
m (èm) — z (zèt)

B. Er zijn vier klinkermodificaties en één medeklinkermodificatie:
è (nèk) ò (bòkel) ü (trük) ü (plamür) ñ (eñe) (soño).

C. Er zijn vier kombinaties van medeklinkers:
ch (se-ha) (chuchubi) dj (de-ye) (djindja) sh (ès-ha) (shinishi) zj (zèt-ye) (zjozjolí).

D. De tekens c en j worden slechts gebruikt in kombinatie met een ander teken, zoals in ch dj zj;
verder worden de tekens c j q en x slechts gebruikt:
1. als specifieke tekens in de wis-, schei- en natuurkunde;
2. om alinea's, paragrafen en onderafdelingen van een zin of artikel aan te geven;

→

3. in eigennamen: Cornelio Jacobo Aquiles Xiomara;
   troetelnamen worden wel aangepast aan de regels van deze schrijfwijze:
   Kai, Koni (van Carlos en Cornelia);
   Yeta, Yuya (van Julieta en Julia);
   Kino, Kiel (van Aquino en Iziquiel);
   Shoma (Xiomara);
4. in aardrijkskundige namen die letterlijk uit een andere taal zijn overgenomen:
   Connecticut Jersey City Quebec Xanten;
5. in bepaalde leenwoorden:
   centerfielder quo vadis heat exchanger.

II. KLINKERS

a kas tas mas spar blar bas blas ral kla
e tres smer lele ter sker dek wer
e (shua) mangel agradabel kuorem sanger tiger koper
è spèki totèki kèlki lèlè kalmèki tèr skèr
i tin wiri kis nir wil fli firkant nister
o bon toro koto spor kor smor pastor skol
ò ròm tòrnu kòpi dòbel sòpi pòpchi bakatòr
u tur buki skur stul warmus bus muf kuki
ù bùs trùk likùr kontrolùr bùrt mùf kùr
ü hür minüt partitür stür plamür Sürnam

We schrijven geen dubbele klinkers, tenzij ze in de uitspraak ook tot realisatie komen.

Dus niet:	spaar	blaar	baas
	smeer	teer	weer
	spoor	hoor	pastoor
	stuur	huur	partituur
Maar:	spar	blar	bas
	smer	ter	wer
	spor	hor	pastor
	stur	hur	partitur

Wel schrijven we (omdat ze hoorbaar zijn in de uitspraak):
(guepi) baraans poseé kreensia reelegí reeduka reeditá kooperá koordiná oochi.
We plaatsen geen trema (¨) op de tweede vokaal. Dus niet: baraäns koördiná poseë reëdita.

III. DIFTONGEN

Voor het vormen van een diftong wordt gebruik gemaakt van de klinkers **i** en **u** in kombinatie met een van de andere klinkers of met elkaar. Komen de **i** of de **u** aan het begin van de diftong, dan worden ze "semi-konsonant" (biaha, kuenta); komen ze aan het einde ervan, dan worden ze "semi-vocaal" (reina, sous). De klemtoon van een diftong valt altijd op de klinker en als de diftong gevormd wordt door de kombinatie van **i** met **u**, dan valt de klemtoon op de **i** of de **u** die de functie van klinker bekleedt.
De diftongen gevormd door "semi-consonant en vocaal" noemen we **stijgend** (ia, iè, uo, ue, etc.) en de diftongen gevormd door "vocaal en semi-vocaal" noemen we **dalend** (ai, ei, ou, etc.).
Er zijn 10 stijgende en 11 dalende diftongen.

A. STIJGENDE DIFTONGEN

ia papia rabia biaha maria gatia studia sapatiá
ua suabe suak kuater suarchi suafel sua kuashi
ie fiel riel tiesu bientu miedu dies fiesta
iè guièl kièpi
ue kueba nuebe prueba fuerte suek (**)
uè suèlta buèltu fuèrte (f. 2,50) suèter
ui kuida kuihi kukuisa (**)
io Dios odio kontagioso kambio avion sosio

Verhitte gemoederen.

uo kontinuo residuo kuota kuorem kuosiente
iu fius kiut

B. DALENDE DIFTONGEN

ai bai gai kaikai tai baiskel wairu flaira
au aunke fauna risau
ei (h)ei! Hesusei! (djasabra) ei
ei eiskrim kabei rei feila preis sneiru (*)
eu leu breu kangreu sneu flambeu pareu
iu friu hudui tiniu riu
oi morkoi roi oira koi (ni) oiza! noi toi
òi djòin bòlpòint wikpòint bòikòt plòis
ou Kòrsou rou blou kouchi abou dou (*)
ui kui pui fui brui sprui
ùi brùin dùim flùit brùit spùit kayùit

Aan het begin van een woord gebruiken we nooit een stijgende diftong noch de dalende diftongen **iu** of **ui**. We schrijven dus: yabi yesu yèchi yora yòrki yuda wabi webu wèkchi wiri wowo.

(*) Strikt genomen zouden we **èi** en **òu** moeten schrijven, maar we laten het "accent grave" weg om de leestekens tot een minimum te beperken. Om dezelfde reden schrijven we geen "accent grave" op de klinker "e" van de kombinatie **er** in de beginlettergreep, noch op de afleidingen van genoemde woorden. We schrijven dus: keurdè perdè berdè fiernu spiertu ferf geferf iferf. We maken wel onderscheid in de schrijfwijze van fuerte - fuèrtè; sker - skèr en ter - tèr.

(**) De diftongen **ue** en **ui** worden **wi** en we geschreven achter de occlusieve velaire stemhebbende klank /g/, zoals in antigwedat bergwensa ungwento ambigwedat nikaragwense lingwista.
We kunnen in dit geval het Spaanse systeem, waar "ü" wordt geschreven, niet volgen, aangezien de "ü" een andere klank vertegenwoordigt.

IV. TRIFTONGEN

Voor het vormen van een triftong wordt gebruik gemaakt van de klinkers **i** en **u** gevolgd door een dalende diftong, dus altijd "semi-consonant en vocaal en semi-vocaal".
Er zijn 5 triftongen:
iau miau
ieu bieu pieu
iou bakiou kabiou
uai zuai
uei zuei buei

De opmerking (*) onder paragraaf III geldt ook voor triftongen.

V. MEDEKLINKERS

b bai bibu fabor balor bende kabel
c Zie paragraaf I-D.
d dal dede duru ladron diabel dams
f fama frifri ferf fòrki frumu skruf
g wordt geschreven als voorstelling van de occlusieve velaire stemhebbende klank /g/, zoals in garganta ganap guera sigui sanger mangel organisá digno (1).
De g wordt ook geschreven als voorstelling van de fricatieve velaire stemloze klank /g/, zoals in brùg tòg krag gesto giro margen ingenioso general.
h hari hiba heru hunga hòmber muhé baha
j Zie paragraaf I-D.
k kenta kinsena kuki paki pik pek kome konta konsekuensia krak kreuchi klechi takto aktor
l laba lesa gòlpi balchi kèlki fásil smal
m man mecha mucha lampi gremio dam sòm
n nan pan nenga bon bòn len sèn pèn (2)
ñ ñapa ñaña ñetu baña gaña fraña araña aña
p palu pipa klap pèp repchi djaweps apto
q Zie paragraaf I-D.
r tera barba kantor bor kor wero tiger teritorio
s pas lus krus pos talbes nesesario siensia
t trapi ritmo trit berdat birtut roubant drat bònt sèntwich djèsbènt breit òfsait nòrt (3)
v viktoria vense vruminga vitamina severo verbo vulgar
w wea wowo warawara werfano welga kiwa wak (4)
x Zie paragraaf I-D (5).
y yabi yuda kayente ensayo yeye tayer kaya (6)
z zona zeta zonzo anzue abuzá zikinza zonzá
ch chapi chuchubi chocho kachó hilchi kachu
dj djaka djimbi djarason indian djente djuku *(vervolg op pag. 12)*

SIMA
EKSPR
STUDIA
APA

Den e siman di 5-12 di desember e studiantenan di Akademia Pedagogiko di Aruba i Korsou a topa ku otro na Korsou pa traha konhuntamente den un workshop ront ekspreshon. En total 39 studiante i 5 dosente di Aruba i 117 studiante i 28 dosente di Korsou a tuma parti na e siman di ekspreshon aki. E studiantenan di Aruba a baha na landhuis Habaai i e sentro di e aktividatnan tabata e edifisio di Akademia Pedagogiko Korsou na Scharloo.
Despues di e promé dos dianan unda ainda e studiantenan di e dos islanan mester a siña konose otro, e anochi kultural di dialuna na Buurtcentrum Montagne a yega na un klimaks di ambiente, ku a priminti e ora ei kaba hopi pa e restu di e siman. Despues di e himno di Aruba i Korsou a sigui un programa bon prepara i variá.
Asina por a wak sketchnan unda e studiantenan a demostra di tin un vista kritiko riba lokual ta pasa ront di nan den e komunidat i en espesial den enseñansa. A bin dilanti e.o. e posishon di hende muhe den enseñansa, ambos akademia.
Asina e studiantenan a formula diferente sugerensia pa mehorashon di e parti importante aki den nan estudia ku a wordo tresi na konosemento di e kordinadornan di formashon praktiko di e akademia.
E diarason e workshop ront ekspreshon mes a kuminsa. E organisashon di e workshop tabata den man di e dosentenan di ekspreshon na ambos akademia, esta: Maybeline Arends-Croes, Mila Palm, Olivia Benschop, Remi Lasten, Fred Meenhorst, Gatchi Garcia, reforsa pa expertonan riba e tereno aki: Laura Quast, Guus de Sain i Edsel Provence.
Sentral den e workshop aki tabata pará e ekspreshon kreativo. Den e forma di ekspreshon aki e proseso ta wordo konsiderá komo mas importante ku e produkto. Den e forma di ekspreshon aki ta aksentuá lokual e partisipantenan mes lo kier ekspresa; ta e partisipantenan mes ta duna kontenido na nan ekspreshon.
E workshop a wordu parti den tres fase:

relashon enseñansa i politika, importansia di un konseho di studiante na un Akademia Pedagogiko i tambe un sketch di e "maestro ideal". Den un otro sketch a formulá na un manera amusante un kritika skèrpi riba esnan den enseñansa ku ta bisa ku nan ta pro un introdukshon di papiamento den enseñansa, pero n'e mesun momento ta demostra un atitut no-konsekuente, ya ku na kas si nan mes ta prefera di papia hulandes ku nan yiunan. Tur e sketchnan aki a demostra e posibilidatnan amplio pa integrá tur formanan di ekspreshon ku diferente puntonan di vista kritiko i fundá riba nos komunidat. Deklamashon di poesianan di outornan bibá na Aruba, e.o. Frank Booi, Nena Bennett, Philomena Wong, E. Rosenstand i Henri Habibe tabata forma otro parti di e programa. E koro di Akademia Pedagogiko Korsou a sera e anochi aki na un manera formidabel, unda naturalmente no por a falta e tumba.
E mainta despues e studiantenan a bai e skolnan basiko i preparatorio di Korsou, unda e studiantenan di Aruba tambe a haña oportunidat pa duna lès. Esaki riba propio initiativa di e studiantenan arubiano ku kier a siña konose tambe e skol i e mucha di Korsou. Bèk na Akademia konhuntamente nan a evalua e mainta aki i a diskuti tokante e organisashon di e formashon praktiko den

1. E promé fase por yama e fase di eksplorashon, unda den 9 grupo partí e studiantenan konhuntamente a buska un kontenido ku nan kier a ekspresa. Den e fase aki kada grupo a pasa tur e tres kanalnan di ekspreshon, esta sonido, drama i "beeld"; i kada bes e kontenido ta kambia di forma.
2. Den e di dos fase konhuntamente tur studiante a skohe pa e tema "morto i bida", kual kada grupo a bai ekspresa na nan manera. Aki kada grupo por a skohe un di e tres formanan di ekspreshon menshoná aki riba. Na fin di e fase aki e 9 gruponan a keda partí den 3 grupo grandi di kada 3 grupito. Esaki tabata e "toonmoment" unda den kada di e tres gruponan grandinan aki e

DI KREA

N DI
ESHON
NTENAN
APK

SHON
TIVIDAT

"subgroepen" a demonstra otro e manera ku nan a ekspresa e tema "Morto i Bida".
3. Den e di tres fase a skohe pa e tema "un baranka nobo". Den e tres gruponan grandi e studiantenan a diskuti ku otro kon nan lo duna forma na e tema aki i kada grupo a bini ku un propio interpretashon di e tema aki. Anke no ful pa sorpresa, tabata tòg remarkabel ku sigur den un di e gruponan e studiantenan a sali eksplisitamente foi e situashon eksistente di dos isla Aruba i Korsou. For di e situashon eksistente aki nan a forma ún baranka nobo, un baranka unda tur diferensianan eksistente lo ta no-eksistente, un baranka unda ta posibel un integrashon felis di e pueblo di e dos islanan. E integrashon di e dos pueblonan a keda demostra den e nòmber di e baranka nobo esta Souba, kual ta un kombinashon di e nòmbernan Aruba i Korsou. Nos ta yama esaki remarkabel, si tene na bista e fase historiko kual nos ta haña nos mes aden aktualmente, unda ku na nivel politiko mas bien por ripara un desintegrashon i alehashon entre e dos islanan. Positibo sinembargo, pasobra e pida ekspreshon aki e demostra ku no obstante e realidatnan politiko, ta biba den e generashon hoben aki di ambos isla un deseo pa solidaridat i un komprenshon mutuo ku ta karga un promesa pa koperashon entre e dos pueblonan den futuro.
E dos otro gruponan no a sali asina eksplisito di e situashon di dos isla (Aruba i Korsou). E di dos grupo a tuma komo punto di salida un komunidat bieu, ku su karakteristakanan negatibo, unda ta eksisti inigualdat i kontradikshonnan i unda esnan na mando ta eherse e taktika di reina i dividi pa asina evita ku esnan ku ta wordo oprimi sera kabes pa konhuntamente bringa nan opresornan. Den un otro esena nan ta demostra kon nan ta bai traha un komunidat nobo, riba e baranka nobo. Nan mes ta konstrui e komunidat aki, no solamente e situashon sosial, pero asta e situashon geografiko, presis manera nan ta desea. Den e komunidat nobo aki ta reina pas i alegria, momentonan di rabia no ta wordo ekspresa mas via guera, pero lo haña nan solushon na un manera pasifiko. E nòmber ku e grupo aki a duna e baranka nobo aki tòg ta un indikashon na e situashon di e dos islanan Aruba i Kòrsou; e nomber nobo ARKO, tambe ta forma un kombinashon di e nòmber di e dos islanan aki.
E di tres grupo a sali mesora di e baranka nobo. E tres interpretashonnan aki a wordo presenta e diabierna anochi komo seramento di e siman di ekspreshon aki.
Por bisa sin mas ku e eksperiensia di e siman aki a demostra atrobe e importansia di formashon riba e tereno di ekspreshon pa tur hende en general i pa e studiante, ku mas oro lo ta edukadó i maestro, en espesial. E forma di ekspreshon kreativo a duna e oportunidat pa un desaroyo *sosial,* unda e studiantenan di ambos isla a siña konose otro miho den e koperashon pa determina konhuntamente e kontenido ku nan kier a ekspresa. Tambe pa loke ta trata e aseptashon di e toleransia pa ku otro formanan di

ekspreshon no-tradishonal, kual ku por ta den un otro "setting" fasilmente por a wordo karakterisá komo ridíkulo. E forma di ekspreshon aki a krea lugá tambe pa un desaroyo emoshonal, unda e studiante a siña konose i rekonose posibilidatnan ekspresivo ku e tin pero no tabata hasi uso di nan, unda e studiante a logra di surpasa bareranan ku den bida e a pone pa su mes of komunidat a pone pele i kualnan tabata stroba su desaroyo den diferente sentido. Esaki a keda klaramente ekspresá den un observashon di un studiante (di Aruba) ku a bisa: "parse manera mi a bira awor un otro hende, mi ta sinti mi mes awor mucho mas liber, mi ta sinti mi mes awor mucho mas kapas pa ekspresa lokual mi ta sinti".
Aki nos kier a remarka ku pa e studiantenan di Akademia Pedagogiko Arubano e siman aki tabata di suma importansia, ya ku lastimamente na APA "dramatische expressie" no ta forma parti di e programa. Un situashon inkreibel pero berdat, ku ta demostra alabes e poko apresio ku e formashon riba e tereno aki ta haña den nos enseñansa en general.
Mas en general e formashon riba e tereno aki ta sirbi tambe e meta pa realisá un atitut fleksibel, kreativo i kritiko; un atitut asina nesesario den un komunidat chikito manera tanto Aruba i Korsou, unda ku ta parse ku "het lopen in een bepaald straatje" i pensa sigun normanan tradishonal i talves atrasá ta lo normal.
E diabierna anochi a demostra ku riba e tereno aki e studiantenan ya kaba ta mas aleu ku hopi di nan dosentenan, ku a konsekuensia di nan formashon, unda presisamente e parti aki tabata falta, ainda no konose sufisientemente nan propio posibilidatnan. Un sugerensia por ta pa un "nascholing" di e edukadornan aki tambe?
Konkluyendo por bisa ku e siman aki, ku tabata un initiativa di Akademia Pedagogiko di Korsou, a bira un eksito rotundo. Elogio mester bai pa e akademia di Korsou ku a soru pa un bon preparashon, i aki mester menshoná en espesial e studiantenan di Korsou i tambe di Aruba ku a demostra di hopi talentonan organisatorio.
A keda kla ku e inisiativo aki mester haña su kontinuashon; e studiantenan di Aruba a deklará ku e siguiente biaha lo ta na nan pa risibi e studiantenan di Korsou. ●

(vervolg van pag. 9)

sh dashi ansha obligashon abundansha shete kèsh
zj zjar zjilea labizjan zjilèt zjeitu zjuzjuá

(1) Om de occlusieve velaire stemhebbende klank /g/ aan te kunnen geven vóór de klinkers **e**, **è** en **i** plaatst men een "u" achter de g: guera sènguène guènguwe aguila.
Deze regel is niet van toepassing wanneer er een shua (stomme **e**) wordt uitgesproken, zoals in angel sanger mangel tiger binager bugel.
(2) De "n" wordt geschreven zowel voor de alveolaire nasale klank /n/, als voor de velaire nasale klank /n/: **nan pen ninga lanta sèn kana bòn bon**
(3) De "t" wordt overal geschreven waar ze in de uitspraak tot realisatie komt.
(4) De "w" wordt steeds aan het begin van een lettergreep geschreven: wowo warawara kaweta awa. Tussen de klinker **u** en een andere klinker kan geen "w" vóórkomen: bua pua yuana ruan pueril duo residuo. Maar wanneer de klinker **u** voorafgegaan wordt door de occlusieve velaire stemhebbende klank /g/ en gevolgd wordt door hetzij **e**, **è** of **i**, dan wel: guènguwe en niet: guèngue.
(5) De klank x wordt altijd geschreven "ks"; ook in geval vak èks-minister, èksdiputado.
(6) De "y" wordt steeds aan het begin van een lettergreep geschreven: yaya kayente tayer kaya. Tussen de klinker **i** en een andere klinker kan geen "y" voorkomen: sigaria Antia karetia kustia rudia brièchi. Uitzondering: biyaya.

Opmerking:

a: We schrijven geen dubbele medeklinkers, tenzij ze in de uitspraak ook tot realisatie komen.
We schrijven dus niet: dobbel Deddè hoffi legge bokkel lellè komma appel error djesseis letter: maar: dobel Dèdè hofi lège bòkel lèlè kòma apel eror djeseis leter.
De enige uitzondering is de verdubbeling van de **n** in de meervoudsvorming, wanneer het grondwoord op een **n** eindigt: pannan mannan pennan hobennan, of wanneer het voorvoegsel **in** vóór een woord dat met een **n** begint wordt gebruikt: innesesario innato.

b: Geen enkel woord kan eindigen op b, c, d, dj, g (occlusief velair stemhebbend), h, j, ñ, q, v, w, x, y, z of zj.

VI. VOORVOEGSELS

De meest voorkomende voorvoegsels in het Papiamentu zijn ap, op, at, sup, outo, kon, eks (of èks), hipo en hiper, die ook als zodanig geschreven worden: apstené supsidio opsekio atministrá outomatiko kontraé eksponé hipertenshon.

VII. WOORDEINDE

A. Voor de meervoudsvorming gebruikt men het morfeem **nan**, toegevoegd aan het desbetreffende woord. Indien in **een** zin meer dan één meervoudig woord in opeenvolging voorkomt, dan kan het laatste woord het meervoudsmorfeem krijgen en het andere (of de andere) een koppelteken (-): dama- i kabayeronan; e kòpi-, skòter- i tayónan ta den kashi. Hetzelfde kan men doen met opeenvolgende woorden eindigend op -mente: kontinua- i felismente; simpel- i korektamente.

B. Zowel het achtervoegsel **-sia** als het achtervoegsel **-sha** komen voor **in** het Papiamentu. Afhankelijk van het gebruik kan men het ene of het andere schrijven: demokrasia maar zowel independensia als independensha; elegansia naast elegansha; ansha naast siensia.
C. De uitgangen **-bel** en **-ber** (met een shua) worden geschreven zoals ze uitgesproken worden: diskutibel, posibel, liber.
Wanneer van deze bijvoeglijke naamwoorden bijwoorden worden gemaakt, dan schrijft men **-ble-** en **-bre-**: indiskutiblemente, posiblemente, libremente, pobremente.

VIII. ACCENTLEER

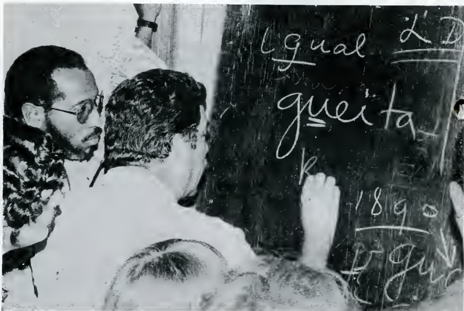
Aangezien het Papiamentu verschillende intonaties heeft in zijn woorden (ongeveer 23), gaan we bij het plaatsen van het "accent aigu" (klemtoonteken) uit van de volgende vier **kategorieën** van intonaties:
I. Hieronder vallen alle woorden, die de klemtoon hebben op de laatste lettergreep. Bijvoorbeeld: sapaté restorant artifisial transportá sapatiá trabou kapas.
II. Dit zijn woorden waarbij de klemtoon op de voorlaatste lettergreep valt. Bijvoorbeeld: baki sorsaka artefakto.
III. Deze woorden hebben de klemtoon op de twee na laatste lettergreep (derde lettergreep van achteren). Bijvoorbeeld: íntimo penúltimo katedrátiko lógiko fábrika.
IV. Bij deze woorden valt de klemtoon op een lettergreep vóór de op twee na laatste lettergreep (vierde lettergreep van achteren of nog daarvóór). Bijvoorbeeld: áwasery ántayera tórpemente difísilmente íntimamente.

We plaatsen een klemtoonteken ("accent aigu") op:
1. Alle woorden die op een **beklemtoonde klinker** eindigen: piská karné sintí kachó kurú kriá fió bruá pitipuá karpinté kombersá informá manifestá kasá.

Opmerking:

a. Indien de beklemtoonde lettergreep reeds een "accent grave" heeft, dan krijgt die geen "accent aigu" erbij. Sènguènè, Skerpènè (niet: Sènguèné, Skerpèné).
b. Woorden die de klemtoon hebben op de laatste lettergreep en op een dalende diftong of een triftong eindigen krijgen ook geen "accent aigu". We schrijven dus zonder "accent aigu": kabai kaikai risau kabe flambeu morkoi Kòrsou kukui bakiou.
c. Uit regel I volgt dat er geen "accent aigu" wordt geplaatst op woorden van kategorie I, die op een **medeklinker** eindigen. Zonder klemtoonteken worden dus geschreven: paraf barak animal individual atenshon komishon ganap poder popular pais djesdos despues birtut formalidat.

2. Alle woorden van **kategorie II**, die op een **medeklinker** eindigen. Men schrijve dus: fásil difísil fértil hóben orígen mártir miéntras diabétes bronkítis kális kútis kóndor álbùm.

Todd Dandaré en Julio Maduro voor het bord.

Opmerking:

a. Uitzondering op deze regel vormen de woorden uit kategorie II, die op "-el", "-em", "-en" en "-er", dus op een shua (stomme e) gevolgd door "l", "m", "n" en "r", eindigen. Men schrijve dus zonder klemtoonteken: baiskel agradabel amandel mangel apel balsem kuorem deken laken eksamen tentamen koper bider binager kustumber.
b. Uit deze regel volgt dat er **geen** "accent aigu" wordt geplaatst op woorden van **kategorie II**, die op een **klinker** eindigen. Zonder klemtoonteken worden dus geschreven: rabia rudia papaya oiza kunuku kanika barete kinichi kontrato kontrario.
3. Alle woorden van **kategorie III.** Men schrijve dus: último, sílaba, mérito, página, úniko, sientífiko, periódiko, península, antibiótiko.

Opmerking:

Uitzondering op deze regel vormen de woorden "tabata" en "tabatin". We schrijven deze woorden zonder klemtoonteken om de leestekens tot een minimum te beperken.
4. Alle woorden van **kategorie IV.** Er zijn er niet zoveel: áwaseru, ántayera má mondènguè.
5. Alle woorden die op "-mente" of "-nan"

→

eindigen, indien ze een "accent aigu" op het **grondwoord** hebben. Indien ze **geen** "accent aigu" hebben, dan wordt dit **niet** geschreven.

fásil	fásilmente
difisil	difisilmente
felis	felismente
torpe	torpemente
íntimo	íntimamente
último	últimamente
piská	piskánan
chikí	chikínan
regla	reglanan
bentana	bentananan
página	páginanan
súplika	súplikanan

IX. VERDELING IN LETTERGREPEN

Hiervoor gelden de volgende regels:

1. In elke lettergreep komt één klinker voor.
2. Diftongen, triftongen en de kombinaties "ch - dj - sh - zj" worden niet gescheiden.
3. Indien tussen twee klinkers slechts één medeklinker komt, of een klinker gevolgd wordt door een cluster met "l" of "r" (bl, br, fl, fr, pl, pr, vl, vr, enz.), dan wordt de scheiding onmiddellijk achter de eerste klinker aangebracht.
4. In alle overige gevallen wordt de scheiding achter de eerste medeklinker aangebracht.
5. Voorvoegsels worden volgens de morfologische grens gescheiden, tenzij het voorvoegsel als zodanig niet herkenbaar meer is.

Voorbeelden:

a-wa	bais-kel	te-a-tral
ba-ul	ha-bri	ap-ne-ga-shon
du-a-na	o-pri-mí	at-ver-bio
kru-el	eis-krim	des-u-nion
kua-ter	un-da	de-sa-ro-yo
fau-na	ren-bak	eks-po-né
fei-la	in-djan	ek-sep-shon
tie-su	ka-chó	in-spek-tá
pio-li	ka-shi	kon-struk-shon
kue-ba	kas-tol	op-te-né

Opmerking:
Het is aan te bevelen woorden niet af te breken aan het einde van een regel.

X. HOOFDLETTERS

Men is verplicht een hoofdletter te schrijven:

a. aan het begin van een tekst;
b. om aan te geven dat een nieuwe zin aanvangt, dus altijd na een punt, een vraagteken of een uitroepteken, en, afhankelijk van de aard der zinnen, na een dubbele punt of gedachtepunten;
c. als eerste letter van eigennamen van personen, dieren en zaken. De namen van de Godheid en de goddelijke personen, alsmede aardrijkskundige namen worden tot deze groep gerekend. "San" en "Santa" voor de naam van een heilige ook;
d. aanduidingen van officiële instellingen of lichamen mogen met een hoofdletter geschreven worden, maar men trachte dit gebruik zoveel mogelijk te beperken en schrijve slechts een hoofdletter als de aanduiding als een eigennaam kan worden beschouwd;
e. de afleidingen van aardrijkskundige namen (bewoners, bijvoeglijke naamwoorden) worden **niet** met een hoofdletter geschreven. Tot deze groep wordt ook gerekend de naam van een taal. Eveneens is dit het geval met de namen van de dagen en van de maanden. Men schrijve dus: ingles, spañó, papiamentu, arubiano, merikano, dialuna, mart, sèptèmber.

XI. LEESTEKENS

Het gebruik van de leestekens:

punt	(.)	vraagteken	(?)
komma	(,)	uitroepteken	(!)
punt-komma	(;)	koppelteken	(-)
dubbele punt	(:)	gedachte-punten	(...)
aanhalings-tekens	(")	haakjes	( )

komt overeen met wat in de ons bekende talen Nederlands, Spaans en Engels wordt toegepast, waarbij echter enkele opmerkingen gemaakt moeten worden.
Er wordt geen omgekeerd vraag- of uitroepteken geschreven aan het begin van de zin, zoals in het Spaans.
De "aanhalingstekens openen" worden, evenals in het Engels en het Spaans boven aan de regel geschreven; dit is voor het gebruik van de schrijfmachine eenvoudiger dan het Nederlandse systeem.

XII. TELWOORDEN

A. Telwoorden t/m 1000 schrijven we aan elkaar:

11	djesun
15	djesinku
16	djeseis
17	djeshete
187	shentiochentishete
200	doshen
300	treshen
349	treshentikuarentinuebe
600	seishen
616	seishentidjeseis
999	nuebeshentinobentinuebe

Opmerking:

Aangezien we geen dubbele medeklinkers schrijven (met uitzondering van "nn"), krijgen we dus **niet**:
djessinku djesseis djesshete dosshen tresshen seisshen seisshentidjesseis

B. Telwoorden boven 1000 schrijven we los van elkaar:

1.056	mil sinkuentiseis
5.617	sinku mil seishentidjeshete
113.426	shentidjestres mil kuatershentibintiseis
1.215.608	un mion doshentidjesinku mil seishentiocho

C. Het bedrag f. 2.326.719,58 wordt als volgt geschreven: dos mion treshentibintiseis mil sheteshentidjesnuebe florin ku sinkuentiocho sèn.

D. We houden ons aan het schrijven van **dj** bij djesun, djesdos, djestres, enz., en aan "i" bij trintiun, kuarentidos, enz., ondanks de bestaande varianten met respektievelijk "di" en "e".

XIII. SAMENTREKKINGEN

Er worden **geen** samentrekkingen geschreven, met uitzondering van de gevallen, die hieronder worden aangegeven. Reden hiertoe is, dat wanneer het hele woord geschreven wordt, men bij het uitspreken ervan, automatisch gaat samentrekken. Het is didaktischer verantwoord wanneer er geen samentrekkingen worden geschreven.
Om dezelfde reden worden persoonlijke voornaamwoorden die als **objekt** gebruikt worden, los van de werkwoordsvorm geschreven.
Uitzonderingen op deze regel zijn de volgende:

1. De emfatische vorm "ta", wanneer een "a" of een "e" er op volgt:

t'asina	t'ami
t'abou	t'awe
t'abo	t'e
t'aya	t'ei

2. De vorm **"no"**:

n' t'asina	mi n' ta bai
n' ta Buchi	e n' yega ainda

3. De persoonlijke voornaamwoorden **(a)mi** en **(a)bo,** wanneer het tijd-aspekt partikel "a" er op volgt:

m'a bai Karákas	b'a kore bai
m'a kome hopi	b'a balia ku smak

am'a defendé bo, antó ab'a laga mi na kaya.

4. De vormen "pa" en "na", gevolgd door "e" of "a":

p'aki banda	p'aya banda
n'e lugá aki	p'e mes motibo

5. De werkwoordsvormen op "a" en "e", wanneer de derde persoon enkelvoud als objekt gebruikt wordt:
Wancho a dun'e su sèn
m'a wet'e ta hunga den kurá
nos a transport'e di un lugá pa otro.

6. In tijdsaanduidingen: kwat'or, sink'or, och'or.

Opmerking: We schrijven wel:

brel di solo	saku di papel
beter di ròm	duna mi mi buki
el a sigui e te na cas	el a kibra e bòter

kontra e muraya.

XIV. DE NAMEN VAN DE MAANDEN EN VAN DE DAGEN

yanüari februari mart aprel mei yüni yüli ougùstùs sèptèmber òktober novèmber desèmber
djadumingu djaluna djamars djarason djaweps djabièrnè djasabra

XV. VREEMDE WOORDEN

Alle vreemde woorden die een eigen vorm in het Papiamentu hebben en **die aangepast kunnen worden** (leenwoorden), worden volgens deze spelling geschreven.
We schrijven dus:

abatuar	djèm
bagas	djip
beri	djubòks
braguèt	flèshlait
bùmper	garashi
chèk	gris

→

djèkpòt	hènsòp
hòdòk	mustashi
karbureter	nèk
kèkel	paipfeter
krèsh	pòkchòp
laiter	rekèp
lider	sèks
mayones	wiski

Alle vreemde woorden die praktisch niet aangepast kunnen worden, schrijven we volgens de spelling van de taal, waaruit deze woorden zijn overgenomen. We schrijven dus:
accountant baby doll bell-bottom brievenbesteller centerfielder close-up computer creston-wrench draaibank eilandsontvanger free for all gasoil heat exchanger inkomstenbelasting keuringskaart kleuterschool schutter trainer reverse sunsash.

E proposishon di kompromiso (solamente e partinan di artikulo 2 ku ta diferensiá di e lei)

Paragraaf I-D
Het teken j wordt slechts gebruikt in combinatie met de tekens d en z; verder worden de tekens j, q en x slechts gebruikt:

1. als specifieke tekens in de wis-, schei- en natuurkunde en in andere wetenschappen en kunsten;
2. om alinea's, paragrafen en onderafdelingen van een zin of een artikel aan te geven;
3. in eigennamen;
4. in aardrijkskundige namen die letterlijk uit een andere taal zijn overgenomen;
5. in leenwoorden.

Paragraaf 3, *opmerking:*

De diftongen **ue** en **ui** worden **üe** en **üi** geschreven achter de occlusieve velaire stemhebbende klank /g/, zoals in lingüista, bergüensa, enz. De kans op verwarring is uiterst gering, aangezien er niet veel woorden zijn, die de klinker **ü** gebruiken en nooit in combinatie met **i** of **u**.

Paragraaf 5
MEDEKLINKERS

b bai bibo caba fabor bende cabel blou bringa

c wordt geschreven als voorstelling van de klank /k/ vóór de klinkers die gevormd worden achter in de mond: a - o - ò - u.
Voorbeelden: cas core còpi còfi curá custía cos

ch chapi chuchubi mucha cachó hilchi cacho changá

d dal dede duru amistad bondad ladron hubentud

dj djaca djabel indjan djente djucu djòdjò pidjama

f fama ferf fòrki frega skruf tòf frutería fula

g wordt geschreven als voorstelling van de occlusieve velaire stemhebbende klank /g/, zoals in gana gosa gusta laga sigui guera organisá sanger mangel tiger binager. De g wordt ook geschreven als voorstelling van de fricatieve velaire stemloze klank /x/, zoals in brùg tòg gesto general.

Opmerking: Om de occlusieve velaire stemhebbende klank /g/ aan te kunnen geven vóór de klinkers **e**, **è** en **i** plaatst men een 'u' achter de g: sigui guera guènguwe.
Deze regel is niet van toepassing wanneer er een shua (stomme e) wordt uitgesproken, zoals in angel sanger mangel tiger binager

h hari hende hopi hòmber caha hefe muhé baha hunga

j Zie paragraaf I-D.

k wordt geschreven vóór de klinkers die gevormd worden vóór in de mond: e - è - i - ù - ü, vóór een medeklinker en aan het eind van een woord.
Voorbeelden: keshi kèlki kita kima kùr kla akto krag éksito dak rembak èksküs skür (papir)

l laba lesa gòlpi balchi fásil smal dal kla blachi

m man mecha mama mucha campa lampi sòm dam lam

n wordt geschreven zowel voor de alveolaire nasale klank /n/ als voor de velaire nasale klank /n/: ninga nan pan bon bòn len sèn pèn lanta mango nunca brùin cana bunita

ñ ñapa caña baña gaña haña oraño aña cuñá biña

p palo pipa klap pèp tòp topa peña pusta pùs còp

q Zie paragraaf I-D.

r tera barba cantor bor cor werp teritorio rosa rel

s pas lus pos nesesario siensia consiente demokrasia salu

sh dashi ansha obligashon shete shirishiri kèsh shishi

t tutu trapa brùit nòrt ritmo trit birtud conta tin

v viktoria vense vruminga verbo vulgar sivil vrumvrum

w wordt steeds geschreven aan het begin van een lettergreep.
Voorbeelden: wowo weita yuwana warawara watapana caweta

x Zie paragraaf I-D en paragraaf VI.

y wordt steeds geschreven aan het begin van een lettergreep.
Voorbeelden: yaya buya cayente Antiya tayer caya miyon

z zona zonido azeta hanzué zonzá zür zumbi zoya

zj zjozjolí zjeitu labizjan zjilea zjar zjilèt zjiraf

Opmerking:

a. We schrijven geen dubbele klinkers of dubbele medeklinkers, tenzij ze in de uitspraak ook tot realisatie komen. De enige uitzondering is de verdubbeling van de **n** in de meervoudsvorming, wanneer een grondwoord eindigt op een **n**: pannan, mannan, pènnan, of wanneer het voorvoegsel **in** vóór een woord dat reeds met een **n** begint wordt gebruikt: innesesario, innato, innatural.
b. Geen enkel woord in het Papiamento kan eindigen op b, c, dj, g (occlusief velair stemhebbend), h, j, ñ, q, v, w, x, y, z of zj.

Paragraaf 6
VOORVOEGSELS

We behouden de oorspronkelijke schrijfwijze van de voorvoegsels ab, ob, ad, sub, auto, con, hipo, hiper en ex (dit laatste slechts in de betekenis van wat iemand of iets vroeger was: ex-embahador, ex-minister, ex-campion, enz.).

Opmerking: Woorden die met -auto- beginnen worden als zodanig geschreven: auto, autor, autoridad, autoritario, automático, autokrasia, autonomía, autóktono, autopsia.

Paragraaf 7
VII. WOORDEINDE

A. We behouden de uitgangen **-dad**, **-tad**, **-tud**, zoals in amistad, libertad, bondad, maldad, hubentud, latitud, longitud, multitud.
B. Voor de meervoudsvorming gebruikt men **-nan**, geschreven aan het desbetreffende woord. Als in een zin zich meer dan één meervoudig woord bevindt in opeenvolging, dan krijgt het laatste woord het meervoudsmorfeem en de andere een koppelteken (-): dama- i cabayeronan; e còpi-, scòter- i tayónan ta den cashi. Hetzelfde doet men met opeenvolgende woorden eindigend op **-mente**: lógica- i naturalmente; posibel- i indiscutibelmente lo logra e acuerdo.

Opmerking:
Meervoudsvorming op -s, zoals gebruikelijk in het Spaans, moet vermeden worden: televidentes(nan), enz.

C. Een typisch achtervoegsel voor het vormen van substantiva — afgeleid van werkwoorden — is **-mento** of **-mentu**: skirbimento, hungamento, bringamento, enz. Voor het geval dat er twee of meer van deze substantiva achter elkaar vóórkomen, dan ondergaan deze geen ellips: lesamento i skirbimento; bulamento i coremento; comemento i bebemento.

Opmerking: Het gebruik van de verspaanste vorm -miento moet vermeden worden.

D. Het verdient aanbeveling om het achtervoegsel **-sia** te gebruiken, zoals in demokrasia, inteligensia, independensia, elegansia, abundansia. Waar de vorm **-sha** evident is (b.v. independensha), kan deze ook gebruikt worden. Dit betekent dat men zowel independensia als independensha kan schrijven.

E. Een ander onuitwisbaar achtervoegsel in het Papiamento dat behouden moet worden is de vorm **-shon**: orashon, akshon, enz.

F. De uitgangen **-bel** en **-ber** (met een shua) worden geschreven zoals ze uitgesproken worden: discutibel, posibel, liber, enz.

Paragraaf 12

D. Zowel diesun als **djesun**, **diesdos** als **djesdos** zijn toelaatbaar, maar de vorm op **'di'** verdient de voorkeur.
E. Zowel trintiún als trinteún, cuarentidos als cuarentedos zijn toelaatbaar, maar de vorm met een 'i' verdient de voorkeur.

Paragraaf 12
AARDRIJKSKUNDIGE NAMEN/ VREEMDE WOORDEN

Het verdient aanbeveling om zo spoedig mogelijk één of meer commissies te benoemen voor het bepalen van de officiële schrijfwijze ervan. Ook verdient het aanbeveling om een commissie ter standardisering van de taal te benoemen (is het fruminga of vruminga?). Zolang de schrijfwijze van aardrijkskundige namen en vreemde woorden nog niet bepaald is, blijft men vrij in zijn keuze om deze woorden te schrijven. →

Paragraaf 14
SAMENTREKKINGEN

Voorgesteld wordt om geen samentrekkingen te schrijven, maar het hele woord. Bij het uitspreken van de woorden zullen er automatisch samentrekkingen vóórkomen; verder lijkt het ons didaktischer verantwoord om geen samentrekkingen te schrijven. Om dezelfde reden worden persoonlijke voornaamwoorden die als object worden gebruikt, los van de werkwoordsvorm geschreven.

Paragraaf 15
DE TWAALF MAANDEN EN DE DAGEN VAN DE WEEK

Bij voorkeur zou men moeten schrijven: janüari, febrüari, mart, aprel, mei, yüni, yüli, ougüstus, sèptèmber, òktober, novèmber en desèmber, maar men mag ook deze namen op zijn Nederlands schrijven (januari, februari, maart, april, mei, juni, enz.). Bij voorkeur zou men moeten schrijven: dialuna, diamars, diarason, diawebs, diabièrnè, diasabra en diadumingu, maar men mag de beginlettergreep met **dja-** schrijven, evenals -dumingo en -bièrna.

Terorismo

Despues ku nos a kompará e proposishon di kompromiso ku e "landsverordening" pa e ortografia fonologiko, ta surgi algun pregunta.
Dikon e komishon mesora a stop di funkshoná ora un miembro a kuminsa bula pipa?
E proposishon di kompromiso a wordo diskuti seriamente den seno di e partidonan politiko riba tur tres isla?
Antisipando e kontesta riba e promé pregunta, nos mester konklui ku Mansur ta kapas di terorisá e komishon i Aruba en general di un manera ku un interkambio sano di idea ta bira imposibel. Aparentemente esaki tambe ta toka pa e partidonan politiko. Si nos korda e tempo ront di tratamento di ortografia den parlemento di Aruba, nos por a wak varios politiko ku invidualmente tabata boga mas pa un ortografia fonologiko (a base di un estudio profundo) pero ora a yega na votamento den parlamento nan tur a vota pa un ortografia etimologiko. Nos tin e fuerte impreshon ku esaki tambe a sosode despues di un preshon hopi grandi di un grupo chikito enkabesá pa Mansur. Nos por bisa esaki paso te dia di awe nos ta haya komentario di politikonan ku ta bisa ku si bo mir'e bon, un ortografia fonologiko lo kumbini nos mas. Probablemente Mansur tambe sa esaki pasó e ta keda terorisá su lektornan keto bai ku gritonan emoshonal tokante ortografia sin trese ningun argumento sientifiko padilanti. Ta tristo pa konstata ku aki na Aruba nos tin di hasi ku tanto politikonan sin wes'i lomba di manera ku e terorismo di Mansur por tin resultado. Ta tristo pa mira kon politikonan ta laga prinsipio kai pa komplase e direktor di nan panfleta elektoral. Te ainda no tabatin un diskushon sano tokante e asunto aki. Ta un terorismo verbal só tabatin!
Konsekuensia di esaki ta ku nos papiamento dia pa dia mas i mas ta wordo spañolisá. Por ta ku esaki lo resulta den mas kondekorashon venezolano pa sierto konsiudadano, pero na bienestar di nos idioma vehikulo esaki nunka por ta. ●

KONGRES L.O.

(vervolg van pagina 7)

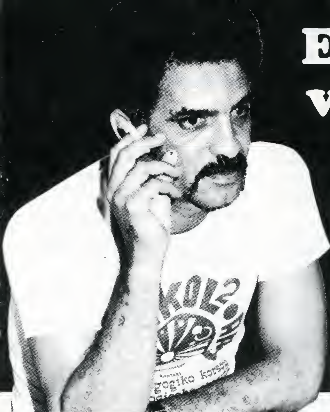
Reeds een jaar geleden werd met de overheid in de personen van gedeputeerden Bareño en Zaandam besprekingen gevoerd met betrekking tot dit kongres. Beiden toonden zich enthousiast en waren voorstander van het laten deelnemen van *alle* onderwijzers aan dit kongres. De werkgroep was hier echter geen voorstander van:
1. het zou een te massaal gebeuren worden,
2. er zijn altijd wel mensen bij die nooit wat voor L.O. hebben gevoeld en zich daar ook nooit voor zullen interesseren. Het heeft geen zin deze mensen er dwangmatig bij te betrekken.
Kort na de installatie van de heer Flanegin tot gedeputeerde stelde deze in een gesprek met een van de vertegenwoordigers van de werkgroep voor om per school 2 vertegenwoordigers aan het kongres te laten deelnemen en dat voor alle schooltypen.
De werkgroep ging hiermee direkt akkoord:
1. Het aantal deelnemers zou hiermee beperkt blijven tot 150 man, wat een uitstekend aantal is voor de organisatie van dit kongres.

KONGRES L.O.: ondanks een goede afzet, geen sukses.

2. Door het deelnemen van 2 personen per school, kunnen deze 2 personen elkaar ondersteunen bij het uitwerken van een programma voor hun school en bij het evalueren van de resultaten daarvan.
3. De deelnemers zouden bestaan uit de meest enthousiaste onderwijzers (t.a.v. de L.O.) die dan de L.O. op hun school zouden kunnen koordineren.

Het wekte daarom erg veel verbazing toen de gedeputeerde van onderwijszaken zijn eigen voorstel na enige maanden introk en slechts toestemming wilde geven voor het deelnemen van 1 vertegenwoordiger per school, daarmee in feite de zin van het kongres opzij leggende.
Na een hernieuwd gesprek besloot de gedeputeerde zijn eerste voorstel alsnog te handhaven.
Echter, 2 dagen voor het kongres zou beginnen, werden de scholen één voor één opgebeld met het bericht dat de leerlingen van de kongresgangers niet naar huis mochten worden gestuurd, met andere woorden de leerlingen blijven onder verantwoordelijkheid van de school. Praktisch alle scholen trokken hierna hun inschrijving in, waardoor het kongres uitgesteld moest worden.
De overheid zou zo'n initiatief, ook al ontspringt het uit een vakbond, alleen maar moeten stimuleren, want het enige doel betreft hier een ontwikkeling van een gedeelte van ons onderwijs.

Motivering van de overheid: de leerlingen mogen niet gedupeerd worden.
Wat zijn hier nu de twijfels van de werkgroep t.a.v. de medewerking van de overheid:
a. Op de eerste plaats wordt een eenmaal verleende toestemming ongedaan gemaakt door een maatregel waarvan de konsekwenties bekend zijn.
b. Op de tweede plaats is de motivering van die maatregel (duperen van leerlingen) weinig steekhoudend: door het op school houden van leerlingen worden niet alleen 2 klassen "gedupeerd", maar de hele school.
Het is trouwens de eerste keer dat deze maatregel werd afgekondigd. Op de vraag waarom, gaf de gedeputeerde aan dat hij deze maatregel nú wilde invoeren.
Deze ambivalente houding van de overheid is onbegrijpelijk aangezien alom bekend is dat de L.O. op de verschillende scholen met problemen te kampen heeft.
Het kongres — in "vrije uren" door idealisten voorbereid en uitgewerkt — zal deze problemen zeker niet direkt op kunnen lossen. Maar het geeft wel aan in welke richting op korte termijn gewerkt kan worden! ●

Een blauwdruk voor een nieuw opleidings-instituut voor Curaçao

een diskussierapport door J. R. EVERTSZ

Op 28 april 1980 werd te Curaçao een vergadering door de Minister van Onderwijs bijeengeroepen, waarbij aanwezig waren de Gedeputeerde van Onderwijs (Cur.), de voorzitter van de stichting IPSO, de interim-direkteur van de Akademia Pedagogiko, de direkteur van het Departement van Onderwijs en de onderwijsdirekteur van Curaçao, de inspekteur belast met P.A.-aangelegenheden en vertegenwoordigers van de VLC.
De vergadering had betrekking op de nieuwe taakstelling en nieuwe regelingen betreffende de opleidingsinstituten voor leerkrachten op de Nederlandse Antillen. Besloten werd een docent van de Akademia Pedagogiko Korsou vrij te houden van het lesrooster, zodat hij deze materie kon bestuderen om zodoende te kunnen komen met voorstellen betreffende:
a. De wenselijkheid van de bijscholing van leerkrachten en de daarmee verband houdende struktuur van dit bijscholingsprogramma.
b. De taakstelling/struktuur van het instituut dat deze nieuwe tak van opleiding zou dienen te beheren.
c. Andere vereisten, die nodig zijn om een maximum rendement te verkrijgen in dit instituut.
d. Hoe deze eventuele voorstellen in te passen zijn in het geheel van de bestaande onderwijsstruktuur en welke wijzigingen nodig zijn om een goed verloop te garanderen van deze voorstellen.
Deze docent werd de heer J. Evertsz.
Voordat het een en ander bij landsbesluit geregeld zou worden, werd door de minister het eilandgebied Aruba benaderd, om ook een docent van de APA vrij te houden van het lesrooster, zodat deze samen met J. Evertsz in een landskommissie zitting kon nemen. Dit plan stuitte echter op een negatieve reaktie van de kant van het eilandgebied Aruba. Gevolg hiervan was, dat Aruba niet vertegenwoordigd kon worden in de kommissie en daarom ook NIET in het onderzoek betrokken.
Het eilandgebied Aruba vond dat ze de nodige studie rond de APA zelf kon organiseren. Er werd inderdaad een commissie ingesteld, die echter nooit daadwerkelijk heeft gefunktioneerd. In de besprekingen eind vorig schooljaar, tussen de APA, de gedeputeerde van Onderwijs en een vertegenwoordiger van de SMOA, is beloofd dat er een commissie ingesteld zou worden die de APA aan een diepgaand onderzoek zou onderwerpen, zowel voor wat betreft het intern funktioneren, als de taakstelling van de APA in de toekomst.
Ook deze beloofde kommissie echter heeft nu, ca. 5 maanden later, nog steeds geen duidelijke vormen aangenomen. Ondertussen is door de DECO wel een rapport opgesteld betreffende een nieuwe vorm voor de Arubaanse Pedagogische Academie. Echter, dit rapport kan meer gezien worden als een globale schets van een nieuw opleidingsinstituut en de noodzaak hiervan, in het licht van de bij Nederland aan te vragen financiering van een nieuw gebouw. Van een gedegen studie over de toekomstige taakstelling van de APA en de weg daarnaartoe is in dit rapport geen sprake.

De opleidingsproblematiek van de Akademia Pedagogiko Korsou

In zijn rapport schetst de heer Evertsz hoe in de jaren '70 de unifikatie van de twee kweekscholen van Curaçao (Radolphus College en Peter Stuyvesant College) gepaard ging met grote ideeën over één algemeen opleidingsinstituut, waarbij geïntegreerd zouden worden:
— de P.A. (opleiding onderwijzers),
— de kleuterleidstersopleiding,
— de sociale academie.
De sociale academie is uiteindelijk afgevallen vanwege de principiële diskussie over de vraag of de sociale opleidingen struktureel in het instituut te integreren zijn. (Overigens een voor Aruba zeer relevante diskussie, omdat het ASPA-projekt van de DECO ook uitgaat van één instituut waarin de sociale opleidingen zijn geïntegreerd). In de plaats daarvan werd de opleiding van leerkrachten A.V.O. als aparte afdeling in het instituut opgenomen.
Na een tijdlang een groot instituut te zijn geweest, ondergaat de opleiding nu echter langzamerhand een inkrimping. De lerarenopleiding is m.i.v. 1981 stopgezet; de kleuterleidstersopleiding is dit schooljaar niet met een eerste jaar gestart (vanwege verzadiging van de markt) en de P.A. zelf werd ook kleiner.
Door deze ontwikkeling, alsook door de groeiende behoefte aan nascholing op het eiland, werd de diskussie over een nieuwe taakstelling van het instituut steeds urgenter. Dezelfde ontwikkeling is ook op Aruba merkbaar.
Volgens de heer Evertsz kan de opleidings-problematiek niet losgekoppeld worden van de Antilliaanse opleidingsproblematiek in het algemeen. Een overzicht van enige aspekten van deze problematiek maakt dit duidelijk:
1. De problematiek bekeken vanuit de direktie:
Het "formuleren van een taakstelling voor de docenten" is een van de voornaamste problemen waar de direktie jaarlijks mee kampt. "Deze taakstelling moet op basis van lesuren geformuleerd worden, hetgeen altijd problemen met zich mee brengt, omdat dat niet per definitie inhoudt dat een op basis van lesuren geformuleerde volledige betrekking de eigenlijke taak van de docent dekt. Taken in een beroepsopleiding kunnen vaak niet omgezet worden in lesuren omdat niet alle taken lestaken zijn. Vooral de begeleidingstaken vormen een probleem".
Het gegeven dat de P.A. ook met uurdocenten (parttimers die hun hoofdbetrekking elders hebben) werkt, brengt verschillende extra problemen met zich mee. Deze uurdocenten hebben in feite weinig inbreng →

in de beroepsvorming van de student.
In verband met het bovenstaande wijst de heer Evertsz op de strukturele problemen waar de P.A. mee kampt: aan de ene kant moet de opleiding een beroepsopleiding zijn; aan de andere kant wordt ze wettelijk in een struktuur geperst, die niet verschilt van die van het voortgezet onderwijs (zie elders in dit artikel). Gevolg van dit alles is, dat de beroepsmatige en onderwijskundige komponenten te weinig uit de verf komen.

2. De problematiek bekeken vanuit de docenten:

Enige probleempunten die door de docenten naar voren werden gebracht zijn:
— Het feit dat er geen overeenkomst bestaat binnen de opleiding t.a.v. de vraag welk type leerkracht men op het instituut moet opleiden. Dit leidt tot tegenstellingen binnen de opleiding.
— De docenten ervaren de struktuur van de opleiding als knellend. Er wordt meer van hen verwacht dan de struktuur hun toelaat.
— Het probleem van de gebrekkige aansluiting tussen het voortgezet onderwijs (Havo) en de Pedagogische Academie. Over het algemeen wordt er een laag funktionerende algemene ontwikkeling van de student gekonstateerd, de beheersing van basisvaardigheden is minimaal, de beheersing van het Nederlands gaat steeds achteruit en men heeft veel op- en aanmerkingen over de algemene studiehouding van de student. Gezien deze punten voelt de P.A.-docent dat zijn taak als opleider bemoeilijkt wordt. Het is duidelijk dat de problemen i.v.m. de Nederlandse taalbeheersing in direkt verband staan met het algemeen taalprobleem binnen het Antilliaanse onderwijs. Ook, of misschien met name, de P.A. heeft een dringende behoefte aan een duidelijke taalpolitiek, uitgestippeld door de beleidsinstanties, zodat men daarop kan anticiperen.

3. De problematiek bekeken vanuit de hoofden der scholen:

De hoofden der scholen konstateren duidelijke tekortkomingen in het didaktisch handelen van de afgestudeerde studenten. Met name de taaldidaktiek en de rekendidaktiek worden te weinig beheerst. Dit alles heeft als gevolg dat de begeleiding van de nieuwelingen erg intensief moet zijn.
Aan de andere kant echter hebben deze nieuwelingen vele nieuwe ideeën, houden zich enthousiast bezig met buitenschoolse aktiviteiten en hebben over het algemeen een positieve relatie met de ouders (meer huisbezoek) dan de oudere leerkrachten.

4. De problematiek bekeken vanuit de studenten:

De afgestudeerde studenten hadden over het algemeen veel kritiek op de genoten opleiding. De voornaamste kritiek richtte zich op de kloof tussen theorie en praktijk.

De praktische vorming

Gedurende de jaren heeft de praktische vorming vele veranderingen ondergaan. Ondanks deze reorganisatie vormt dit belangrijke onderdeel van de opleiding nog steeds een probleem. In belangrijke mate staan deze problemen in direkt verband met de strukturele problemen van het instituut. Ook het gebrek aan eenstemmigheid over het doel van de opleiding bemoeilijkt de invulling van de praktische vorming. Verder is het institutionaliseren van de mede-verantwoordelijkheid van de mentoren nog steeds een probleem, waardoor de koppeling theorie-praktijk niet voldoende tot zijn recht komt.

De problemen rond de kleuterleidstersopleiding

De integratie van de afdeling kleuterleidstersopleiding binnen het instituut is slechts een geografische integratie gebleven. Er is bijna geen integratie van programma's, er zijn duidelijke discrepanties in uitgangspunten en voorwaarden, er zijn docenten die het kleuteronderwijs niet kennen, wat invloed uitoefent op hun taakuitvoering (te veel nadruk op theorie). Over het algemeen wordt de K-afdeling binnen de opleiding een beetje stiefmoederlijk behandeld, en ze lijkt een zachte dood te sterven, zowel op Curaçao als op Aruba. Dit terwijl er geen duidelijke beleidsbeslissingen zijn, onder andere ten aanzien van de integratie kleuter- en basisonderwijs en de invloed die hiervan uit zal gaan op de opleiding.

Ook de Arubaanse situatie levert voldoende stof tot gesprek.

Resumerend:
Het huidige opleidingsinstituut heeft te kampen met vele problemen, van meer of mindere strukturele aard. De heer Evertsz maakt het ons duidelijk dat een nieuwe opleiding rekening zal dienen te houden met deze probleempunten. Er zullen naar alternatieven gezocht moeten worden om ze op te lossen. Warempel geen eenvoudige taak.

De inrichting van een nieuw opleidings- en nascholings-instituut op de Nederlandse Antillen

Op welke manier men in de toekomst de opleiding ook zal willen inrichten; men ontkomt niet aan het doelstellingenvraagstuk van het onderwijs in zijn totaliteit en dat van het basis- en kleuteronderwijs in het bijzonder. Dit proces is echter nog in een zeer pril stadium. Terwijl er op dit punt nog geen duidelijkheid bestaat zal men toch door moeten gaan met de poging om t.a.v. de opleiding van leerkrachten meer klaarheid te scheppen in doel en inrichting, aldus Evertsz.
De toekomstige opleiding zal een instituut moeten worden die zich niet alleen maar met scholing bezighoudt maar daarnaast ook de nascholingstaak op zich neemt.
Hiertoe zal rekening moeten worden gehouden met o.a. de volgende voorwaarden:
— Zowel het eilandgebied als de centrale regering moeten in samenwerking met het instituut op basis van wederzijdse participatie een nascholingsbeleid formuleren.
— Er moet een van te voren vastgelegd samenwerkingsverband tussen alle onderwijsinstanties ontstaan, waar alle instanties zich aan houden.
— Men moet de nodige aandacht schenken aan scholing van de scholers en nascholers.

Een andere belangrijke voorwaarde betreft de wijziging van de struktuur van de opleiding. Een analyse van de voorschriften van de opleiding geeft tot resultaat dat de regering uitgaat van een schoolse opzet en inrichting van het onderwijs op een opleidingsinstituut. Uit niets blijkt dat men te maken heeft met een beroepsopleiding waarin het beroepsmatige en procesmatige een belangrijke rol moeten spelen. B.v.:
— de inrichting van het onderwijs kan alleen plaats vinden in de vorm van leerstofjaarklassen.
— Zelfs de praktische vorming van de studenten, een bij uitstek procesmatig proces, is met vastgestelde uren geregeld.
— Er is te weinig rekening gehouden met de begeleidingsmomenten voor de student.
— Nergens is rekening gehouden met de noodzakelijke studie en research aktiviteiten voor de docenten ten behoeve van hun opleidingstaak.
Konklusie: de opzet en inrichting van het onderwijs op de opleiding verschilt niet veel van dat voor scholen voor voortgezet onderwijs.
Op basis van deze analyse formuleert de heer Evertsz de volgende konkrete voorstellen:

1. Benoeming van de docenten aan de opleiding op basis van een 40-urige werkweek.

→

2. Explicitering van de taken van het instituut zodat de taakstelling van de docent geformuleerd kan worden. Te onderscheiden zijn drie taken:
a. lestaken,
b. begeleidings- en/of koördinatietaken,
c. studie- en researchtaken.
Binnen zijn taakstelling zal elke docent de ruimte moeten krijgen om deze taken naar behoren te kunnen uitvoeren.
3. Verlenging van de opleidingsduur van de initiële scholing met één jaar. Dit ten behoeve van de praktische vorming. De student moet hierbij groeien naar een steeds grotere verantwoordelijkheid in de praktijk van het lesgeven. Het laatste jaar zal hij zelfs de totale verantwoordelijkheid van een klas toegewezen krijgen.
4. Een reorganisatie van de praktische vorming:
De praktische vorming zal in 4 studiejaren plaatsvinden, waarbij de student langzaamaan steeds meer verantwoordelijkheid krijgt en de begeleiding een geleidelijk afnemend karakter zal vertonen. Eindevaluatie vindt dan plaats op het eind van het vierde jaar.
De begeleiding van de student zal meer gericht moeten zijn; dit kan gerealiseerd worden door de invoering van tussenevaluaties na elk semester, waarna in het volgende semester de begeleiding daarop afgestemd kan worden. Ook zal binnen de opleiding meer ruimte geschapen dienen te worden voor I.P.-aktiviteiten, vooral in het eerste studiejaar.
5. Een reorganisatie van de beleidsuitvoering en taakuitvoering binnen het instituut.
T.a.v. dit punt stelt Evertsz de volgende maatregelen voor:

— De benoeming van docenten te baseren op basis van uit te voeren taken, die betrekking hebben op de scholing en nascholing van leerkrachten.
— Het instituut moet een duidelijke akademische struktuur krijgen. Binnen zo'n struktuur delegeert de direktie een aantal van haar bevoegdheden aan een in te stellen raad van hoofdkoördinatoren (per sektie wordt er een hoofdkoördinator benoemd) die dan samen met de direktie verantwoordelijk is voor het beleid op het instituut.
— Academische vrijheden worden aan banden gelegd door de instelling van instituutsregelingen.
— Een instituutsraad ziet toe op de naleving van de instituutsregelingen en moet dan ook als hoogste orgaan binnen het instituut beschouwd worden.

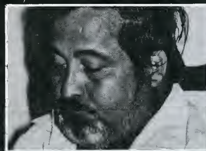
Tot zover de bespreking van het diskussierapport opgemaakt in juli j.l. door de heer J. R. Evertsz.
Zoals al opgemerkt in Skol i Komunidat no. 8, is dit rapport ook van grote waarde voor de Arubaanse Pedagogische Academie, daar vele van haar problemen overeenkomen met de problemen zoals in dit rapport geschetst. Tijdens de evaluatie van het 2e Inter Insulaire Kontakt Opleiding Leerkrachten, is dan ook door beide instituten het voorstel aangenomen om zo spoedig mogelijk de minister te benaderen met het verzoek zijn toestemming en medewerking te verlenen aan een studie- en diskussiebijeenkomst van beide instituten om dit rapport en de daarin gedane voorstellen grondig te bestuderen zodat gezamenlijk de kommentaren opgesteld kunnen worden. ●

GRAWATA

Skol i Komunidat a proklamá Adolf Leo di Yolada N.V. komo "Brother of the year".

*****

Straño, nos a kere ku diputado Leo a baha mei aña pasá kaba . . .

Gobernashon di Aruba ainda ta un "family affair".

*****

Banco del Caribe a lanta un keho kontra e venezolano(!) J. Mansur pa motibo di un debe di e ultimo aki di no menos ku 517.928,45 bolivar!
Por ta ku e "Queen of Saba" a resulta fatal pa Marco de Castro, pero danki Dios e "Reina del Caribe" lo perkura ku Jossy Mansur nunka di su bida lo por bai tuma un puesto similar.

*****

Aruba-huis of Abuso-huis?

*****

Den seno internashonal di kristiandemókratanan ya kaba nan ta papia di Henny van Agt i Bob Duarte, enemigonan peligroso di e "koriente komunista" den e region karibense.

*****

Ta kuanto sèn awendia un agente di C.I.A. ta haya pa propaga presensia militar merikano na Aruba? Sufisiente pa lanta un korant?

*****

MEP ta planea su kosnan hopi bon. Den aña 82 nan lo pone enfasis riba tereno sosial i den aña 83 lo tin elekshon . . .

*****

Komo protesta kontra e aktual "staatsregeling", e kader di AVP a bai trabou gewón riba dia di Statuut.

*****

Tratamento di presupuesto ta tras di lomba i e miembronan di parlamento atrobe por kai den nan "winterslaap".

*****

Koi hari: E bankero mas antikuá di Aruba komo hefe interino di Kuido Sosial. Pober pobernan.

*****

Por fin, 'apartheid' a wordo introdusí na Aruba tambe; no pa hendenan pretu, pero pa esnan ku hèndikèp. E promé medida: misanan aparte pa esnan ku hèndikèp! Nos ta warda ansioso e siguiente medidanan pa trese solushonnan definitibo pa nos kon-siudadanonan ku hèndikèp!

Kresemento di turismo na Aruba a mustra un oumento sorpresivo i sin igual durante e dos último añanan. Straño, no? Nèt e dos añanan ku gobierno a stòp di supsidiá sertámennan di beyesa i Miss Teenage Intercontinental mester a buska refugio na Colombia!

*****

Daniel a zundra amtenarnan bon zundrá dilanti di televishon. Nan tin weso asina blou, ku nan ta strobando su proyektonan, asina Daniel a deklará.
Janchi Tromp a zundra e bista mahos di burachénan den Alameda y Jerry Francis asugerí pa sera tur esnan ku hèndikèp mental. No obstante, Betico Croes ta sigui optimista, insistiendo ku pueblo di Aruba ta digno i kulto.

*****

Pronto, konsehero general di BC lo bini ku un proposishon pa prohibí klero katóliko pa laga arubianonan resa: "Señor mi no ta digno . . ."

*****

"Parece que tin personas den nos kulta komunidat ku no tin e sentimiento e orgullo nashonal nesesarios pa apreciá las kosas propias, sino kier fía siempre y kuando nan por for di un herensia ekstranjero, ajena na nos propio karákter y desendensia latina lo que debe rechasado enérgikamente pa tur arubiano kastiso". (I kon ta pará ku nos idioma?)

*****

Ketu bai e problema kardinal ta keda sin solushoná: si independensia di Aruba mester wordo lográ na un mesa rondó of un mesa redonda.

*** * * * * ***

Met bovenstaande foto wist onze fotograaf Rinus de Graaff de tweede prijs van de Amigoe fotowedstrijd in de wacht te slepen. Namens de redaktie van Skol & Komunidat: PROFICIAT.